

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

OB KONFERENCI POLITIČNIH AKTIVISTOV PODJETJA

KADAR GRE ZA ZAŠČITO ZAKONITOSTI

Vsakdo, kdor danes presoja in ocenjuje mednarodno politično situacijo in vlogo posameznih držav v mednarodnem političnem življenju, bo moral paziti tudi na vlogo, ki jo odigra naša država, kakor tudi ugled, ki ga uživa. Posebno sedanjí je rezultat naše doslednosti politiki enakopravnosti narodov, medsebojne pomoči in podpore na načelu mirne koeksistence. Čeprav nam vzhodnoevropske države često izpodbijajo pravilnost notranje politične koncepcije, vemo, da je razvoj družbenih odnosov, ki temelji na socialistični demokraciji in sistemu družbenega upravljanja, edino pravilna smer, ki nas lahko privede v družbeno-ekonomsko formacijo komunizma. Temeljno vlogo v razvijanju družbenih odnosov pa ima Zveza komunistov, ki usmerja delovanje vseh družbenih in političnih organizacij, da bi uresničili načela socialistične demokracije v našem družbenem dogajanju.

Če analiziramo dosedanjí politični razvoj, bomo lahko ugotovili, da so se često poleg pozitivnih strani pokazale tudi slabosti, katerih pa nismo tajili, ali jih skušali prikazati kot nekaj, za kar nismo krivi, temveč smo si prizadevali, da bi jih čimprej odpravili ter se jih v prihodnosti izognili. Stališče iskrenosti do položaja, ki nastane, je bila in bo ena velikih odlik Zveze komunistov. Dosedanji uspehi v graditvi našega sistema so povzročili, da nam je mednarodna javnost dajala laiskava priznanja, ki pa naše budnosti niso uspavala.

Prav v zadnjem času, ki je politično silno razgiban, ugotavljamo, da naš razvoj spremljajo tudi določene napake, ki jih je treba v dobro vsej družbeni skupnosti čimprej odpraviti, ker bi nam sicer lahko v kasnejši dobi povzročile neprimerno večjo škodo. Ob teh napakah gre predvsem za večih negospodarnih ravnanj, za pomanjkanje občutka odgovornosti, za opotunizem itd. Vse navedene pomanjkljivosti so privedle do tega, da je moral vrhovni forum organizacije Zveze komunistov opozoriti komuniste nanje in pred vse članstvo Zveze, kakor tudi ostale delovne ljudi postaviti zahtevo, da se napake odpravijo in popravijo. Kadar so se v našem dosedanjem družbeno-političnem življenju pokazale pomanjkljivosti in napake, so bili predvsem komunisti prvi in so z mobilizacijo lastnih sil, disciplino in revolucionarno predanostjo ideji socializma, odpravili nastale težave in nepravilnosti. Sedanji položaj je po izvršeni analizi terjal stroge ukrepe na vseh področjih. V svojem govoru v Splitu je predsednik republike tov. Tito odkrito pokazal na nepravilnosti in resno opozoril komuniste na njihovo politično odgovornost za nastali položaj. Precej nepravilnosti je takih, ki jih bomo lahko takoj odpravili, nekaj pa je takih, ki jih bomo venomer reševali in se z njimi ukvarjali. Oblikovanje socialistične družbe in odnosov, uveljavitev delitve po delu, spoštovanje zakonitosti, dvig produktivnosti dela ter spoštovanje demokratičnih pra-

vic delovnega človeka so naloge, s katerimi se bomo ukvarjali v bodoče. Dosedanja analiza nam kaže, da prej navedenih nalog, kot uresničitve elementov socialistične demokracije nismo vedno spoštovali, oziroma uveljavljali. Koliko primerov bi verjetno lahko našli, ki bi dokazali, da nas je lov za denarjem in čimhitrejšo dosego standarda v neki meri politično izpridil ter spremenil lik komunista, kar se vsekakor ne bi smelo pripetiti. Načela programa Zveze komunistov, ki jih vsebuje VII. kongres in sklepi III. plenuma CK ZKJ nam niso predstavljala dovolj resnega opozorila, kar sedaj sicer z obžalovanjem ugotavljamo, vendar ne dovolj zgodaj. Konkretna situacija terja določene zaključke in sklepe ter ravnanje po njih. Sedanja preizkušnja bo pokazala polno vrednost Zveze komunistov, ki bo z rezultati potrdila svojo visoko družbeno-politično vrednost.

Tudi v okviru našega podjetja so komunisti na sestankih osnovnih organizacij ugotovili, da ni vse tako, kot bi moralo biti. Nepravilnosti, ki jih je z javne tribune iznesel generalni sekretar ZKJ so zadele črt samokritičnosti vsakega komunista v živo, če pa ga niso, potem ni vreden, da se v članstvo prišteva. Liberalen odnos in ravnodušnost do nastale situacije, popuščanje, apatičnost, denarna bolezen, primeri dušenja kritike, itd. so primeri, ki bi jih komunist ne smel trpeti, kaj šele priznavati. Zakonitost poslovanja, ki je bila sicer formalno vedno sprovedena, često v praksi ni bila v skladu z načeli materialne resnice. Podobnih primerov bi lahko našli še več! Vrsta pozitivnih političnih akcij je zaradi ravnodušnosti odgovornih »nasedla« in ni rodila zelenega uspeha. Čeprav bi v danih primerih vsak lahko našel sebe in svoje nepravilnosti, sedaj gotovo ni čas za medsebojno očitanje in obračunavanje, temveč je treba skupaj stremeti za tem, da se vse nepravilnosti ter napake odpravijo. Samo konstruktivni zaključki nas lahko pripeljejo do zaželenih rezultatov; vsi ostali načini dela pa nam morejo samo škodovati! V sedanjem položaju se vsakršna apatičnost lahko oceni enako kot protistališče! Tudi tisti, ki je

dosedaj samo gledal, kako ostali grešijo ter se pri tem vzdržal kritike, nima pravice pridigati ostalim, kaj in kako bi morali delati.

Komunisti podjetja v sedanjem položaju prav gotovo ne morejo ostati ravnodušni in je vsekakor potrebno zavzeti skupno stališče, za katerega realizacijo se je treba po sprejetih sklepih boriti. Za koordinacijo dela pa je sklican za 30. maj 1962 političen aktiv podjetja, ki bo na osnovi iskrene izmenjave mišljenj sprejel vrsto sklepov, ki

bodo osnova za nadaljnje delo. Na tem skupnem sestanku bo vsekakor treba sprejeti termine za delo sindikalnih organizacij, za poslovanje in vsebino dela organov delavskega samoupravljanja itd. Vsekakor bo treba rešiti tudi organizacijsko plat delovanja Zveze komunistov, ki do sedaj legalno še ni bila rešena. Iskreno obravnavanje dosedanega dela bo prav gotovo edina perspektivna možnost, da se obstoječi problemi rešijo. Če bližajoča se konferenca aktivna ne bo delala na tej

OBČNI ZBORI SINDIKALNIH PODRUŽNIC SO ZA NAMI

V OSPREDJU GOSPODARJENJE IN VARČEVANJE

Občni zbori sindikalnih podružnic so že za nami. Na splošno lahko ugotavljamo, da so bili letošnji občni zbori mnogo bolj pripravljeni, kot prejšnja leta. Poročila so bila kratka in jedrnatá in skoraj na vseh konferencah so kritično ocenili sedanje gospodarsko in politično stanje po edinec in dosedanje delo podružnic. Čeprav nekateri trdijo, da posamezne podružnice niso dosegle zadovoljivih uspehov, smo v splošnem z njihovim delom lahko zadovoljni.

Podružnice z oceno dela še niso končale. Iz zapisnikov je razvidno, da še vedno razmišljajo, kaj je potrebno storiti in kako ukrepati, da bi dosegli čimvečje gospodarsko-politične uspehe na svojem področju.

Sindikalna podružnica gradbenega vodstva Maribor se je prva odločila za občni zbor. Priprave so bile vestno izvršene in tudi uspeh ni izostal. Številni diskuranti povedo, da so člani podružnice pravilno razumeli svoje poslanstvo in da se vključujejo z vso vno v proizvodnjo, kajti zavedajo se, da je uspeh kolektiva odvisen od aktivnega sodelovanja v gospodarjenju vsakega posameznika.

Na podlagi priporočil občnega zbora sindikalne podružnice je izvršni odbor (IO) na I. seji izvolil sedem komisij. Te komisije morajo sestaviti plan, v okviru katerega izdela podružnica še — skupni plan.

Precej misli so posvetili tudi vzgoji sindikalnih funkcionarjev. Razpravljali so tudi o nadaljnji krepitvi ustanovljenih obračunskih enot in proizvajalnih svetov. Po izvolitvi novega delavskega sveta nameravajo za vse novoizvoljene funkcionarje organizirati poseben seminar. Zelo živahna je bila razprava o gradnji stanovanj za delavce in o sredstvih za gradnjo.

V Škofji Loki so ugotovili, da mora podružnica dati vse več od sebe, če želi, da se gospodarsko-politično stanje kolektiva delno zboljša. V ta namen so tudi na I. zasedanju IO podružnice imenovali vrsto komisij, katerih glavna naloga je pridobiti

osnovi, potem lahko upravičeno že danes dvomimo v vrednost njenih rezultatov.

Omeniti bi bilo potrebno še vprašanje oziroma problem, ki ga je že sporočil predsednik Tito v svojem govoru v Splitu, to je zakonitost poslovanja. To vprašanje, ki pri nas niti ni v notranjem smislu tako pereče, pa je akutnega pomena navzven, to je glede poslovanja upravnikov družbenega premoženja. V zadnjem času smo s precejšnjim samoopovedovanjem na nekaterih licitacijah zmagali, to je uspeli uveljaviti najnižjo ceno. Na veliko presenečenje pa je bilo delo mimo nas oddano ponudniku, ki je bil v ceni dražji. Nihče ne more trditi, da delavci našega podjetja delajo slabo ali nekvalitetno, saj smo često z delom dokazali naproti! Veljavni predpisi so na naši strani, vprašujemo se le, od kod v sedanjem položaju, ko obračunavamo z nepravilnostmi, storjenimi v preteklosti, tolikšna drznost določenih investitorjev, da ignorirajo vse politične akcije ter poslujejo po principih samovolje. Načela zakonitosti so za vse enaka, imajo enako veljavno moč ter jih nihče v imenu kogarkoli ne bi smel nekaznovano izigravati. Pregovor, da ima pravica oziroma zakon dva obraza, naj bi v današnji ureditvi ne veljal več, ker bi današnjim principom nasprotna praksa vzela delovnim ljudem vero v resničnost in pravilnost vsega tistega, kar slišijo in berejo.

Komunisti podjetja naj bi na konferenci konec meseca obravnavali vsa pereča vprašanja notranjega in zunanjega značaja. Prepričani smo, da obstoječa volja za odpravo dosedanjih napak in spodbujanje zagotavlja uspeh bližajoči se konferenci, ki bo hkrati pokazala ali smo sposobni pogledati lastnim slabostim v obraz ali ne ter hkrati pomenila moralno-politično preizkušnjo za vse komuniste!

Milan Surk

Naš notranji razvoj, krepitev materialnih temeljev družbe, socialistične zavesti in razvoju družbenih odnosov, nam narekujejo, da se moramo kot člani delavskega sveta vedno usposabljam in politično oboroževati, tako da se bodo povsod, kjerkoli se odloča o družbenih vprašanjih, po demokratični poti in z idejno političnimi sredstvi bojevali za dosledno linijo delavskega samoupravljanja in za ureditev lo-vih socialističnih družbenih odnosov. — Novi centralni delavski svet s predsednikom Vinkom Vajtom na čelu

(Nadaljevanje na 2. strani)

LJUBLJANA — Sredi maja je obiskal naše podjetje tehnični direktor gradbenega podjetja »Rad« iz Beograda inž. Petar Blažić. Zanimala sta ga poslovanje in organizacija podjetja.

RAVNE NA KOROSKEM — V okviru centra za izobraževanje se je na Ravnah pričel tečaj za tesarje. Strokovno področje vodi priznani inštruktor za tesarska dela tov. Zorec.

Tečaj ima namen, da bi si delavci pridobili praktično in strokovno znanje za opravljanje tesarskega poklica.

LJUBLJANA — Letos se je pojavila v dnevnem časopisu kritika, da gradnja stanovanj po sistemu PBM ne ustreza potrebam stanovavcev, kar pa v celoti ni res. Zato smo, v želji, da bi dobili mnenja stanovavcev izvedli anketo, ki naj pokaže in opozori na nepravilnosti, da bi gradnjo po PBM sistemu izboljšali.

Anketiranih je bilo 279 stanovavcev.

CELJE — Na nedavni seji sindikalne podružnice, kateri je predsedoval novi predsednik Stanko Krajnc, so izvolili posebno komisijo, ki bo bdela nad delom samoupravnih organov. Komisijo sestavljajo: Leon Dobnik, Franc Skrabelj in Maks Arlič.

JESENICE — Na seji upravnega odbora gradbenega vodstva so razpravljali o novih gospodarskih ukrepih ter o izvajanju zakonitosti. Med drugim so govorili o cenah, ki jih postavljajo skupno s kalkulacijskim oddelkom na centrali. Vse cene so realne. Razpravljali so tudi o poslovanju kantine in kuhinje ter izvolili posebno komisijo, ki naj poslovanje pregleda.

Daleč na Dravskem polju gradi mariborski kolektiv veliko tovarno za močna krmila. Tu vam predstavljamo del graditeljev

Ce vas pot kdaj zanese v prelepo Koroško, ne pozabite se oglasiti pri tov. ing. Lojzetu Stoku — šefu gradbenega vodstva Ravne na Koroškem. Dejal mi je: »Ponosen sem na brigado tov. Milana Majžira, kot na vse sodelavce našega kolektiva«

V OSPREDJU gospodarjenje in varčevanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

se vztrajno izgovarjale, da ne obvladajo slovenščine, kaj da bi napisale še zapisnik! Ali se kolektiv se nikoli ni vprašal, kaj vse mora znati uslužbenec in da sodi k osnovnemu znanju tudi sestava zapisnika! Potrebno bo, da bo podružnica resno posvetila več skrbi znanju in kvaliteti uslužbencev.

Razprava se je usmerila predvsem na štednjo materiala in produktivnost dela, kar so na I. seji IO ponovno obravnavali in podkrepili. Novo izvoljeni IO ugotavlja, da se vse preveč malomarno ravna z materialom, kar pomeni odpovedati se (namerno) višjim osebnim dohodkom na osnovi slabo organizirane štednje.

Občni zbor sindikalne podružnice Kovinskih obratov Maribor ni bil tako živahen, kot so pričakovali. Razpravljali so o proizvodnji, katera se mora v bodoče vsestransko izboljšati.

Mnogo bolj živahna pa je bila razprava na I. seji IO. Ob tej priliki je tov. Purnat Rajko z vso resnostjo poudaril, da se delo sindikalne podružnice, namesto da bi se boljšalo, slabša. Sindikalna podružnica v ednici ima velike naloge in odgovornosti.

Tov. predsedniku priporočajo, da se pred odhodom na sejo SO Gradis posvetuje z IO podružnice ali pa celo s člani kolektiva o vprašanju dnevnega reda, o katerem se nameni razpravljati, da tako prenaša smernice na SO svojih članov kolektiva.

Tov. Stropnik se ne strinja s hitro izvršenimi in pavšalnimi sejami IO podružnice brez konkretnih sklepov. Imenovali so tudi vrsto komisij, katerih naloga je, da si izdelajo program dela. Istočasno pa ugotavljajo, da proizvodni sveti ne delujejo povsem resno. IO podružnice je dolžan, da o proizvodnih svetih razpravlja in o njihovem dobrem ali slabem delu poroča DS edinice, da tudi ta primerno ukrepa.

Navedene misli potrjujejo, da je z izvolitvijo novega IO podružnice zavelo novo življenje, nova borba za gospodarske, kakor tudi politične uspehe posameznih organizacijskih enot.

Zelo pozitivno, obenem pa tudi kritično je bilo poročilo sindikalne podružnice Celje. Zelo dobro so bile podane misli oz. vprašanja o decentralizaciji upravljanja, vendar se je obravnavalo preveč okvirno, brez predhodnih izračunov. Mnogo je bilo govora o gospodarsko-finančnem stanju te enote, saj je iz tega IO želel tudi izluščiti vse tisto, kar bi v bodoče koristilo boljšemu uspehu gospodarjenja.

Vendar pa pri vsem tem niso pozabili na vlogo podružnice glede delitve čistega dohodka in osebnega dohodka, vloge pri izobraževanju posameznih članov kolektiva in pa vloge do skupnosti komun, kjer dosega omenjena podružnica tudi lepe uspehe.

Skratka nanizali so vrsto vprašanj, na osnovi katerih so bili sprejeti sklepi, po katerih bodo izvajali bodoča dela — bodoče poslanstvo.

Občni zbor sindikalne podružnice gradbenega vodstva Ljubljana prav tako ni bil slabo organiziran. Poročila so bila dobro pripravljena, in tudi v redu podana. Za začetek so se omejili na razpravo o decentralizaciji upravljanja in o ustanovitvi obračunskih enot, vendar omenjeni občni zbor ni dosegel tistega cilja, kot ga je želel. Diskusija se je preveč usmerila na osebnosti.

Pri nekaterih diskutantih so vse preveč prišle v ospredje osebne težnje posameznikov, kar v današnji družbeni ureditvi vsekakor ni pravilno. Predsedujoči na občnem zboru tov. Primožič je končno razpravo usmeril na pravo pot. Ob zaključku so sprejeli nekaj konkretnih ukrepov.

Pohvale vredna konferenca je bila v Centralnih obratih v Ljubljani. Razprava se je vrtela predvsem okrog tega, kako uspešno gospodariti v bodoče. Ne samo eden, ampak več diskutantov je grajalo odnos gradbenega vodstva Ljubljana in še nekaterih drugih edinic do CO. Ne morejo razumeti, da lastne edinice raje oddajajo dela tujim obrtnikom kot pa Centralnim obratom v Ljubljani, četudi je CO cenejši ponudnik od drugih.

Primeri, ki so bili izneseni na letni konferenci podružnice, narekujejo, da bo moral delavski svet podjetja te primere pregledati in tudi dati svoje mnenje, kar je in kaj ni prav. Čemu se še potem govori o velikem in enotnem Gradisu?

Zelo uspešna občna zbora sta bila tudi v Ravnah na Koroškem in na Jesenicah. Kot je bilo iz razprav in poročila razvidno, imata ti dve podružnici skoraj enake težave in probleme, kakor tudi iste želje in cilje, — čimveč ustvarjati, zadovoljiti sebe in družbo.

V teh dveh podružnicah se tudi odraža močna aktivnost dobrih in starih članov kolektiva, ki so kot sindikalni funkcionarji pobudniki vseh dosedanjih rezultatov. S temi rezultati pa se ne zadovoljijo, temveč hočejo še več, hočejo biti boljši, kot so in prav to zahteva od njih tudi družba. Tudi naša dolžnost je, da jih podpiramo pri njihovem delu.

Tudi ostale podružnice niso najslabše. Vse se trudijo, da izpolnijo sprejete obveze — vendar se najdejo primeri funkcionarjev, ki ne spoštujejo sprejetih obvez, kot je bil primer v Kranju, da predsednik sploh ni prišel na občni zbor, da bi poročal. Tak primer pa je vsekakor graje vreden. Kolektiv verjetno do sledi še ni pregledal, kdo dela in kdo ne dela, občni zbor pa je dokazal, kateri člani kolektiva se dela otepaajo in zaradi tega niso dosegli rezultatov, ki si jih kolektiv želi.

Skoraj na vseh občnih zbora pa se je lahko ugotovilo, da obračunske enote in proizvodni sveti še ne razumejo povsem svoje vloge. Obračunske enote še niso ocenile svojih pridobitev. Potrebno bo še več in več aktivnega dela in medsebojnega sodelovanja z obračunskimi enotami in proizvodnimi sveti ter tolmačenja.

Iz tega je razvidno, da so novo izvoljeni IO sindikalnih podružnic začeli z vso vmo delati ter lahko pričakujemo lepše uspehe.

Jože Lorenčič

OB ZAKLJUČKU TEČAJEV IN SEMINARJEV

Dobro naložen kapital

10. maja je bil zaključen tečaj za strojnike — upravljače gradbenih strojev. S tem smo končali prvo etapo programa izobraževanja v letošnjem letu. Ogromna so sredstva, ki smo jih vložili v ta namen in prepričani smo, da je to dobro naložen kapital.

Vsako novo leto, vsak nov gospodarski ukrep zahteva od delavca-proizvajavca, tehnika in inženirja vedno več znanja — strokovnega, kot družbeno-političnega. To so naši organi delavskega samoupravljanja tudi upoštevali. Tako se je v zimski sezoni v okviru centra za izobraževanje udeležilo raznih tečajev in seminarjev po posameznih edinicah in sicer:

Ljubljana	24
Maribor	78
Celje	33
Ravne	19
Jesenice	42
Zalog	17
Kranj	9
Koper	18
CO Ljubljana	16
KO Maribor	12
LO Skofja Loka	5
OGP	52

Ali skupaj: 325 članov kolektiva. Edinice, ki skrbijo, za kader in nudijo delavcem vse možnosti razvoja, bodo v bližnji bodočnosti prav gotovo dosegale večje uspehe. Delavci, ki vidijo pred seboj vse možnosti razvoja, so bolj zadovoljni, zmanjša se fluktuacija, poveča se storilnost dela in delovna disciplina. Od organov delavskega upravljanja kot od slehernega člana kolektiva se zahteva vedno več političnega znanja in strokovne sposobnosti. To pa bodo znali le tisti, ki se bodo stalno strokovno izpopolnjevali.

In kakšni so naši plani v bodoče?

Da bo strokovno in družbeno-politično izobraževanje bolj povezano s potrebami posameznih edinic in zahtevam delovnih mest, je nujno, da že danes ponovno pregleda-

mo vsa delovna mesta ter izobraževalni proces vsebinsko prilagodimo potrebam. Gradbenemu vodstvu Maribor in obratu gradb. polizdelkov v Ljubljani, ki sta do danes največ posvetila izobraževanju zaposlenih delavcev, gre prav gotovo vsa za hvala. Le-ti dve edinici sta pričeli s sistematičnim izobraževanjem. Res je, da je izobraževanje odvisno od zahteve delovnega mesta, razvoja stroke, pravilne kadrovske politike, vendar pa v glavnem od razumevanja organov samoupravljanja in vodstvenega kadra. Organi družbenega samoupravljanja morajo ugotoviti sedanje in prihodnje potrebe po strokovnih kadrih in na tej osnovi izoblikovati pravilno kadrovske politiko. Naloga kadrovske službe, bodisi na centrali, kot po edinicah je, da stalno proučuje potrebe po kadrih, predvsem pa, da zasleduje in skrbi za nadaljnje izobraževanje mlajših kadrov. Poleg centra za izobraževanje bomo sestavili enoten program izobraževanja za celotno podjetje in razumljivo je, da bodo morali pri tem sodelovati vsi organi obratnih delavskih svetov. Pri tem ne gre samo za administrativno pridobivanje kvalifikacij, temveč za dejansko strokovno znanje na delovnih mestih, ki pa mora biti povezano s teoretičnim in praktičnim znanjem. Poleg tega bomo v prihodnji program uvrstili še več predavanj in tečajev s področja družbeno-političnih ved. Razumljivo je, da izobraževanje terja še več materialnih sredstev in to bodo morale ekonomske enote v prihodnje tudi upoštevati.

Izobraževanje je drago, ali vedno dobro naložen kapital.

Nesreče v aprilu 1962

Edinica	Število zaposl.	Nesreče pri delu	Nesreče na poti	Skupaj
Ljubljana	854	—	1	10
Celje	405	—	1	5
Maribor	1072	—	1	15
Ljubljana-okolica	505	—	2	2
Jesenice	544	—	5	5
Koper	186	—	1	2
Kranj	142	—	1	1
Ravne	325	—	—	—
CO Ljubljana	417	—	3	4
Kov. Maribor	154	—	2	2
OGP Ljubljana	241	—	1	3
Les. obr. Skofja Loka	140	—	1	1
Projektivni biro	30	—	—	—
Centrala	90	—	—	—
	4701	—	5	42
			3	50

Pregled nesreč po edinicah za mesec marec ni bil objavljen, ker niso pravočasno dospel poročila iz CO Ljubljana in OGP Ljubljana.

PLANSKI BAROMETER APRIL 1962

EDINICA	PLAN V MILIJON.	REALIZACIJA PLANA		IZPLAČANI OSEBNI DOH. V %	DEL. URE V %
		V MILIJON.	%		
LJUBLJANA	2 350	661	95,8 % 28 %	74	96
MARIBOR	2 000	604	137,4 % 30 %	107	100
CELJE	1 150	220	119 % 19 %	158	146
JESENICE	1 100	310	129 % 28 %	80	68
RAVNE	800	116	72,9 % 15 %	74	161
LJ. OKOLICA	700	90	112,5 % 13 %	118	143
KOPER	650	142	109,3 % 22 %	91	104
KRANJ	500	92	88 % 19 %	72	149
GRADBIŠČA Σ	9 250	2 238	107,4 % 24 %	92	102,5
REALIZACIJA V MESECU					
PLAN		LETNI			

Iz tabele so razvidni delni rezultati uspeha posameznih edinic, vključno obračunski mesec april 1962. Odstotek izplačanih osebnih dohodkov se nanaša na plan, odstotek izvršenih delovnih ur pa na doseženo gradbeno realizacijo.

Ljubljana: edinica se bliža planu, plan gradbenih del je prekoračen za 7,6 %. V skladu z gradbeno realizacijo so izvršene delovne ure in produktivnost, ki narašča.

Maribor: plan je presežen za 37,4 % plan gradbenih del za 40,8 %. Produktivnost je za 5 % večja od predvidene.

Celje: plan presežen za 19 %, plan gradbenih del za 27,6 %. V sorazmerju z gradbeno realizacijo je preveč opravljenih delovnih ur in izplačanih osebnih dohodkov. Produktivnost je pod planom, a narašča.

Jesenice: plan presežen za 29 %, gradbena dela za 47,5 %, produktivnost visoko nad planirano (težka mehanizacija), ostali pokazatelji so zelo ugodni.

Ravne: edinica je pod planom, in sicer skupni plan za 27,1 %, gradbeni plan za 32,1 %. V primerjavi

z obračunano realizacijo je preveč delovnih ur in zato tudi nizka produktivnost, ki je padla v primerjavi s prejšnjim mesecem.

Ljubljana okolica: plan presežen za 12,5 %, gradbena dela točno po planu. Preveč je opravljenih delovnih ur, zato je tudi produktivnost pod planirano. Prav tako je preveč izplačanega osebnega dohodka. V primeri z marcem je produktivnost narasla za 9 %.

Koper: plan presežen za 9,3 %, gradbeni plan za 16 %, produktivnost pod planirano za 4 % in je od prejšnjega meseca padla za 8 %. Prekoračene so delovne ure.

Kranj: edinica je 12 % pod planom, vendar se je položaj v primerjavi s prejšnjim mesecem izboljšal za 5 %. V primerjavi z gradbeno realizacijo je preveč opravljenih delovnih ur in izplačanih osebnih dohodkov, produktivnost je pod predvideno, vendar raste.

V celoti je plan presežen za 7,6 %, gradbeni za 19 %. Produktivnost je neznatno pod planom, a narašča, opravljene delovne ure so pa 2,5 % nad planom.

Za planski oddelek:
inž. Silvo Erjavec

Enotno pa kljub temu DECENTRALIZIRANO PODJETJE

Na obisku pri našem največjem gradbenem podjetju »RAD« v Beogradu

Dan pred praznikom 1. maja je član našega kolektiva tov. ing. Franc Rötzel obiskal največje gradbeno podjetje v Jugoslaviji »Rad« v Beogradu. Mnogo stvari je videl in slišal. No, pa pogledjmo, kaj o vsem tem pravi sam.

»Poleg mehanizacije, me je najbolj zanimalo delavsko upravljanje, ki doživlja v podjetju »Rad« velike spremembe. Formirajo nove delavske svete v vseh edinicah, ki jih do sedaj še niso imele. Vendar vse ekonomske enote nimajo delavskih svetov, temveč težijo k temu, da bi v ekonomske enote vključili tudi mehanizacijo.

Mehanizacija se sestoji iz treh edinic: avtoparka, obrata gradbenih strojev in remontnega obrata. Avtoparki in remontne delavnice imajo svoj delavski svet, medtem ko ga obrat gradbenih strojev nima. V kolikor bo možno, da postavijo v tem obratu realne ekonomske cene,

vilnik o delitvi osebnega dohodka. Dobri rezultati so se pokazali že v preteklem letu. Tako so imeli zidarji, vseh je v EE okrog 1300, 1,15 akontacijskega dohodka. Se mnogo bolje so uspeli tesarji, teh je okrog 600, saj so presegli akontacijski dohodek za 1,45-krat. Vse te edince so organizirane v Beogradu in v neposredni bližini, kjer je precej gradbišč.

Nestalne ekonomske enote pa so gradbišča, ki vključujejo vse od ostalih delavnic. Oddaljena gradbišča imajo vključene v svoj obseg tudi osnovne gradbene poklice, ker so od centrale preveč oddaljena. Obračunavanje in organizacijsko

ca. 400 — še nimajo svojega samoupravnega organa, kajti njihove pristojnosti bi bile sporne. Zato čakajo, da bo čas pokazal primernejšo obliko.

Dohodek delijo v podjetju po ekonomskih enotah. V ekonomske enote gradbišč so vključeni tudi strojniki. Iz teh enot dobijo svoj nadakontacijski del. Tu so težave pri uslužbenih centrale. Mnenja so namreč, da tudi njim pripada del presežka akorda in ne samo del iz nadakontacijskih dohodkov ekonomske enote, katere procentualno prispevajo svoj delež direkciji. Upravni odbor podjetja pa rešuje te probleme samo začasno.

Dolžnosti in pravice delavskih svetov edinic so velike. V okviru svoje edince spremljajo vso ekonomsko politiko in to upravljajo. Sami sprejemajo sklepe o formiranju in likvidaciji ekonomske in obračunske enote v okviru edince. Mesečno sestavljajo plan materiala, delovne sile, transportnih sredstev, mehanizacije in finansiranja, seveda v okviru plana in tehnično-ekonomskega elaborata podjetja. Sredstva skupne porabe trošijo sami. V podjetju je veliko pomanjkanje stanovanj, zato sredstva združujejo za skupno gradnjo. Pri obravnavi plana skrbijo za pravilno razdelitev osnovnih sredstev, delovne sile in materiala. Če nastane potreba po novem uslužbencu — organizatorju proizvodnje — imenuje delovski svet edince komisijo 3 članov iz svojih vrst, dva člana pa iz upravnega odbora podjetja. Ta komisija da predlog upravnemu odboru podjetja, ki potem na osnovi tega sklepa.

Delo inventurne komisije potrjuje delavski svet edince. Vsake tri mesece pregleduje in potrjuje poročilo o službenih potovanjih. Ekonomske edince poslujejo z lastno ceno. Vsaka edinica ima predstavnika v arbitražni komisiji. Morebitni spori se rešujejo pred to komisijo. Sefi edinic nimajo pri medsebojnem obračunavanju edinic nobenih težav. Sklepi delavskih svetov ne smejo biti v nasprotju s sklepi centralnega delavskega sveta. Vodja edinic je dolžan ustaviti izvajanje, dokler upravni odbor podjetja ne reši problemov.

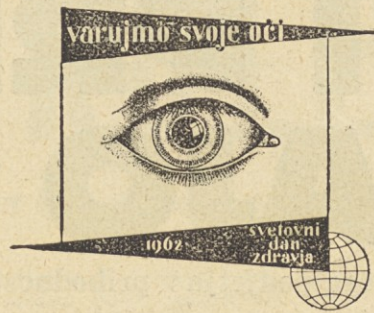
Ostale dolžnosti in pravice DS so enake in vsaj zelo podobne našim. Razlika je v tem, da nimajo gradbenih vodstev (upravne gradnje). To so namreč ukinili.

Ekonomske enote so manjše edince in obrati. Za več enot skupaj imajo organizirane službe. Te so neposredno vezane na centralo.

Vodenje podjetja se bistveno razlikuje od našega. Vsaka služba se vodi centralno, ima pa svoje teritorialne ekspoziture s potrebnim kadrom za več edinic skupaj. Vse delo se prevzame na centrali. Vodilni uslužbeni na edinci so v stališču centrale. Obračunavanje med edinicami se vrši s faktorjem.

Centrala je razdeljena na štiri sektorje: tehnični, finančni, splošni in kadrovski. Te sektorje vodijo direktorji. V tehničnem sektorju je center za koordinacijo, študij in organizacijo. Vse organizacijske načrte za delo pripravlja center. Tu so tudi glavni operativni vodje podjetja: glavni inženir podjetja, glavni inženirji operative, za obrtne usluge in pripravo. Glavnemu inženirju za pripravo dela pripada tudi vodenje oddelka za kalkulacije. Te se vrše na podjetju centralno. Nabavni odelek pripada tehničnemu sektorju, ki skrbi za transport in dovoz materiala gradbišču. Vse potrebno nabavlja pri najbližjem viru gradbišča.

(Nadaljevanje prihodnjič)

»Čuvajmo vid
- preprečujemo
slepoto«

je bila parota tetsnjega soetonega dneba zdravja. Ko smo pisali o prejšnji številki o njem, smo navedli podatke o tistih nesrečah pri delu v našem podjetju, ki so prizadele oči. Ugotovili smo tudi, da največkrat poškodovanci niso hoteli nositi zaščitnih očal ali pa so opustili uporabo ostalih predpisanih zaščitnih sredstev in ukrepov. Tudi prva pomoč ni bila vedno takojšnja in pravilna. Zato bi zdaj nekaj več povedali o očeh, o nevarnostih in pravilni prvi pomoči pri morebitnih poškodbah.

Če nekdo dobro vidi, ni to samo oster vid, to je, da dobro loči predmete v bližnji in daljni okolici. Videti mora tudi globinsko, pri čemer ocenjuje oddaljenost, globino prostora in zaznava predmete plastično, trodimenzionalno. Pri proučevanju vzrokov obratnih nesreč so ugotovili, da jih kar ena petina gre na račun takega pomanjkljivega globinskega vida. Tretja sestavina dobrega vida pa je še barvni čut, sposobnost ločiti osnovne barve in njihove odtenke: zeleno-rdečo, modro-rumeno. Kakšne težave ima tisti, ki je barvno slep, si lahko mislimo.

Vse te lastnosti vida se izpopolnjujejo med človekovim doraščanjem in učenjem, vendar trajno uporabljamo oči in staranje pušča tudi določene posledice. Vid se poslabša in že okrog 40 let vsaj tretjina ljudi rabi očala, s katerimi si vsaj nekoliko lajša težave pri gledanju.

Očesu pri poklicnem delu grozijo razne nevarnosti, saj je skoraj nezavarovano pred malimi drobci in jedrkami tekočinami. Najpečkrat pade komu drobec ali prah v oko in obliči neke pod zgornjo ali spodnjo veko. Oko se prične solziti in običajno tudi izpere ta tujek. Nikakor si ne smemo očesa meti (mencati), ker nam drgnjenje samo potisne drobec globlje v sluznico. Če solze niso odpravile tujka in nas še naprej reže v očesu, potegnemo narahlo spodnjo veko navzdol oz. zavijamo zgornjo veko navzgor. Če tujek zagledamo, ga poskušamo odstraniti z navlaženim robcem ali mehko krpico. V kolikor pa se je tujek zapil v samo oko, ga običajno ne bomo mogli odstraniti. Najpametneje je, da ponesečenca, ki mu obe očesi zavezemo s trikotno ruto (da ne bi premakal oči) pošljemo čimprej k zdravniku. Edino, kar lahko še naredimo, je to, da oko izperemo z blagim kamiličnim čajem.

Pri hujših poškodbah, ko tujek prebije steno očesa, itak sami ne moremo nič pomagati, brezpogojno pa moramo takega ponesečenca čimprej spraviti v bolnišnico. Če tega ne bi storili, ni v nevarnosti samo poškodovano, ampak tudi zdravo oko.

Hujše nevarnosti pretijo pri poškodbah s kislinami ali lužinami (živo in žgano apno, belež, malta). Ti globoko zajedo očesne obojnice in zapuščajo napadno trajne poškodbe na veznici in roženici, torej na samem očesu in tudi na notranji strani vek. V takem primeru ne smemo oklevati, ampak položimo ponesečenca takoj v znak, mu z eno oko razpremo široko veko, z drugo pa izpiramo oko tako, da ožemamo v čisto vodo namočen čist robec ali krpo. Edino hitro in temeljito izpiranje lahko oboaruje oko pred hujšimi posledicami. Na žalost je ravno pri vajuju in mladih nekalificiranih delavcih teh poškodb zelo veliko.

Končno so prav pogostne tudi tope poškodbe očesa, ki začasno ne poslabšajo vida, kasneje pa so dostikrat usodne. Razlita kri ali poškodba mrežnice na očesnem ozadju povzročijo hitro poslabšanje vida ali celo njegovo izgubo.

Da so oči dragocene, pa se na žalost zavemo šele takrat, kadar jih več nimamo. To je prav isto kot z našim zdravjem. Dokler nas ne boli želodec tako, da ne moremo več jesti, ali glava, da ne moremo niti spati niti misliti, sploh ne vemo, da jo imamo. Pri očeh pa nam je skoraj nerazumljivo zelo neškodljivo ravnanje tistih, ki imajo eno izmed obeh oči slabovidno ali celo slepo. Tako pa imajo samo še eno edino oko in če se že tega sami ne zavedajo, naj vsaj njihovi sodelavci in delovodje malo pomislijo na to, ko jim odrejšajo delo.

Prva napaka je običajno narejena ob sprejemu na delo. Zdravnik zgolj okvirno ugotovi ostrino vida, manj pa se zanima za globinski in barvni vid. Drugo napako naredi tisti, ki v podjetju razporedi takega vidno samo delno sposobnega delavca na zanj neprimerno delovno mesto. Tretja in na žalost najpogostejša napaka pa je, da ne uporabljajo predpisanih zaščitnih sredstev in zanemarijajo varnostne predpise.

Delavec, ki si z varnostnimi očali zaščiti oči, ni niti neroda niti bojazljivca, ampak dokazuje s tem samo dobro zdravstveno zavedanje in pravilno ocenjevanje svoje lastne nevarnosti. Prav tako po zdravniku predpisana očala, ki jih stalno nosimo, omogočajo boljše delo z manj napora.

Če bomo vsi upoštevali zgoraj navedene smernice in šli, brž ko opazimo, da nam oči pešajo, da vidimo slabše, kakor doslej k zdravniku — specialistu za oči, bomo za svoje zdravje naredili zelo veliko. Ostale težave in nevarnost pa bo z našim sodelovanjem zmanjšala in kasneje odpravila higiensko-tehnično-varstvena služba.

V zadnjem, tretjem članku o očeh, pa bomo povedali nekaj o varovanju oči naših najmlajših in šolarjev vseh starosti.

Dr. Dušan Repovš

Vencelj Šinkovec

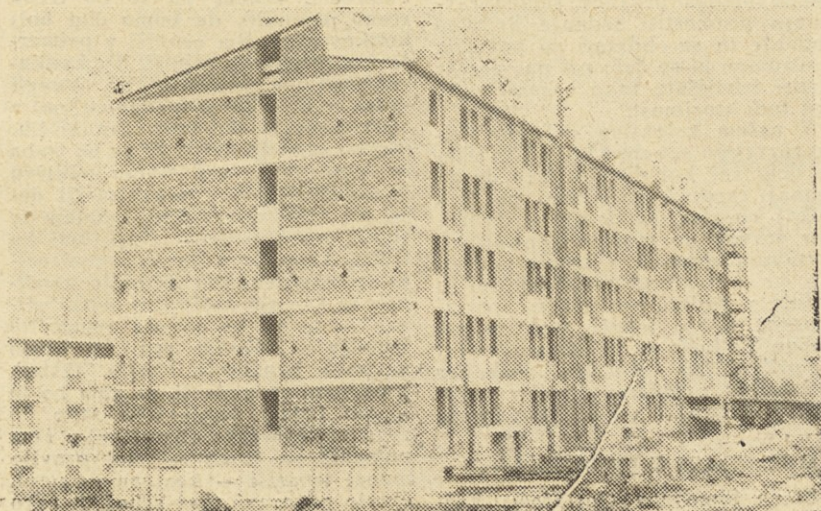
»Za teboj bo ostala velika vrzel, ki jo bomo težko nadoknadili.« je zaključil govor predsednik upravnega odbora gradbenega vodstva Ljubljana tovariš Edo Kragelj, ki mu je ob odprtem grobu izrekel poslednji pozdrav.

Vencelj Šinkovec je bil rojen 31. maja 1911 na Polanah pri Tolminu. Bil je star Gradisovec, saj se je zaposlil pri podjetju že 14. 8. 1946, kot miner. Delal je na raznih gradbiščih in nedavno je bil z Jesenic premeščen v Ljubljano, kjer je kot miner delal na nočni izmeni. Usodnega dne se je z dela vrnil v samski

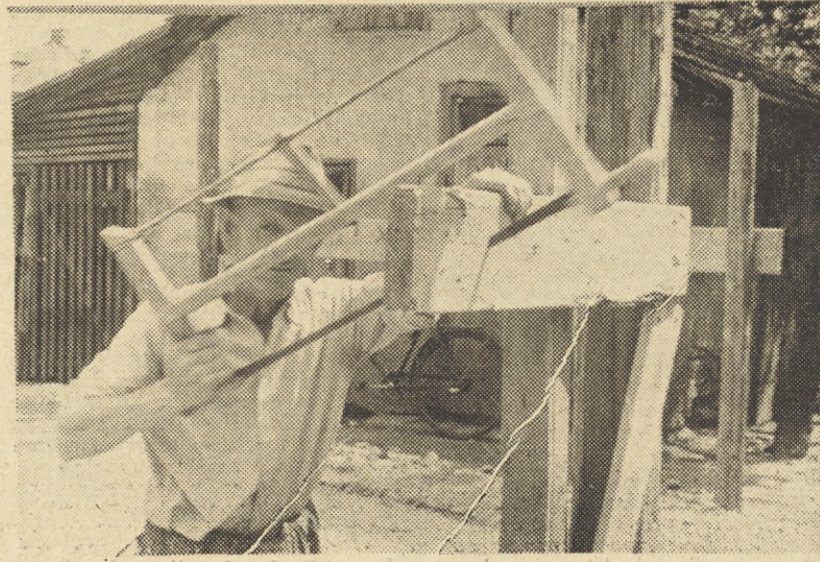
dom, kjer se je kot običajno podal takoj k počitku. Snaživka, ki je ta dan čistila prostore niti ni opazila, da leži tov. Šinkovec že mrtev v postelji. Šele ob pol treh, ko so se drugi delavci vrnili z dela in ga hoteli zbuditi h kosilu, so ugotovili, da je že mrtev, zadela ga je kap.

Vincenc Šinkovec je bil dober delavec in tovariš.

Slava njegovemu spominu!

Jožeta Indofa smo že leta 1947 srečali na gradbišču Litostroja. Ko smo stopili na gradbišče, je ravno postavljali profile

Samo še nekaj tednov in v ta moderni blok na Jesenicah se bodo vselili naši delavci z družinami

Naši jubilarci

V mesecu juniju bodo obhajali 50-letnico življenja naslednji tovariši: gradbeno vodstvo Maribor: Franc Orlač, polkvalificirani betoner 9. VI.; Ivan Hranjec, priučen železokrivce 30. VI.; Centralni obrati Ljubljana: Anton Vovk, višji industrijski tehnik 2. VI.; Kovinski obrati Maribor: Jože Klemenčič, kovač 3. VI.; gradbeno vodstvo Celje: Ivan Vogrinec, miner 10. VI.; Lesni obrati Skofja Loka: Julij Sisič, polkvalificirani delavec 29. VI.; gradbišče Kranj: Janez Ovijač, zidar 4. VI.; gradbeno vodstvo Ljubljana: Ana Slane, kuharica 28. VI.

Vsem jubilarantom naše iskrene čestitke!

NOVI PREDSEDNIKI IMAJO BESEDO

O najvažnejših nalogah našega podjetja v prihodnosti so spregovorili delavskih svetov, novoizvoljeni predsedniki

Ni še dolgo tega, ko smo imeli volitve v nove organe delavskega samoupravljanja. Stari delavski sveti in upravni odbori so zaključili svoje delo, potekla jim je delovna mandatna doba. V tem obdobju smo poželi nič koliko delovnih zmag, razvili smo sistem samoupravljanja v našem kolektivu, formirali smo ekonomske enote, dali smo jim pravico, da same odločajo o razdelitvi dohodka, ki so ga ustvarile. Seveda pa najdemo v preteklem obdobju zadnjih dveh let tudi slabosti in pomanjkljivosti, saj vsak, kdor dela, kdaj pa kdaj tudi pogrēši.

Tokrat smo dali besedo novo izvoljenim predsednikom delavskih svetov v vseh večjih krajih, kjer ima »Gradis« svoje postojanke v Ljubljani, Mariboru, Celju, na Jesenicah in v Ravnah. Obiskali smo nove predsednike in jih povprašali, kaj mislijo o najvažnejših nalogah organov samoupravljanja v prihodnosti, skratka o tem, kaj bi morali imeti naši delavski sveti stalno in predvsem pred očmi, da bi naši kolektivi čim bolj gospodarili, da bi bili čim bolj konkurenčni na tržišču, čim bolj kvalitetni, čim cenejši in hitrejši, da bi kar najhitreje odpravljali naše notranje pomanjkljivosti. In so spregovorili...

■ HITREJE SE MORAMO PRILAGAJATI

Vinko Veit (Centralni delavski svet): »Osebe sem bil že od vsega začetka pristaša decentralizacije. S tem mislim poudariti, da bomo morali samoupravljanje tako izpopolnjevati, da bo aktivna vloga delavca-proizvajavca prišla čimbolj do izraza tudi pri upravljanju, pri splošnem gospodarjenju. Zato menim, da bo najvažnejša in osnovna naloga organov delavskega samoupravljanja, konkretno centralnega delavskega sveta, da do kraja izpelje začeto decentralizacijo. Ki mora priti do veljave v obračunskih enotah. V našem kolektivu sicer že imamo precej obračunskih enot, vendar pa so še v razvoju, na polovici poti. Imamo tudi pravilnike v naših edinicah, vendar marsikje pravilniki niso dovolj konkretni in ne zagotavljajo vnaprejšnjih preciznih stališč glede delitve osebnega dohodka. Da bom bolj jasen: delavca bomo samo tako zainteresirali, da bo vnaprejšnjim vedel in da si bo lahko sam izračunal, koliko bo moral narediti, da bo dobil toliko in toliko denarja. V naših pravilnikih pa te stvari marsikje niso dovolj jasne.

V našem kolektivu imamo precej starejših, zrelih gradbenic, ki že precej poznajo naše podjetje in vedo, kako bo treba gospodariti. Na teh zrelih kadrih bo treba graditi sistem samoupravljanja. Lahko trdim, da je večji del naših delavcev zrelih in da trezno gleda na te stvari, saj smo imeli primere, da so nekateri samoupravni organi postavljali skoraj preostre kriterije glede produktivnosti.

Predvsem pa menim, da bo naloga vsega našega kolektiva, da se bo hitro znašel v sedanjih težavnih razmerah in da se bo znal hitro prilagajati vsem spremembam. Predvsem bomo morali temeljito in hitro analizirati sedanje stanje in nato hitro ukrepati. Menim, da smo doslej že precej zamudili in da se nismo vedno dovolj hitro znašli, kajti sicer ne bi bili tako slabo akumulativni. Zlasti bo treba v najkrajšem času proučiti organizacijsko strukturo podjetja, seveda pa bo treba nenehno stremeti za čim boljše organizacijo na vseh gradbeniških in za stalnim dviganjem storilnosti.

■ OKREPITI MORALO

Stane Kostanjevec (Ravne na Koroškem): »Predvsem menim, da moramo še naprej razvijati decentralizacijo in celoten sistem samoupravljanja. Gre skratka zato, da bo vsak delavec vnaprejšnjim vedel, kaj bo dobil, če bo toliko in toliko naredil. Treba bo razčistiti delitev dohodka, koliko bomo dali na sklade, koliko za osebne dohodke, koliko bo dobila direkcija in tako dalje. Ta razmerja še vedno niso dokončno razčiščena.

Seveda bo ena osnovnih nalog tudi dvig storilnosti, kar je predvsem stvar obračunskih enot. Z boljše organizacijo bi lahko še precej pridobili pri varčevanju. Predvsem pa menim, da bo treba okrepiti moralo v vsakem podjetju. Precej delavcev danes še ne ve, koliko mora narediti, da bodo dobili dolo-

čeno vsoto denarja. Menim, da bo treba te stvari reševati na ekonomskih enotah, treba bo ljudem obrazložiti, koliko se je dvignila produktivnost, koliko lahko zaslužijo in podobno. Zdaj pa smo nekje na sredini in teh stvari še nismo poglobili do kraja.

■ BOLJE OBVEŠČATI LJUDI

Ivan Pigner (Kovinski obrati — Maribor): »Spričo novih ukrepov v našem gospodarstvu bo osnovna naloga organov delavskega samoupravljanja, da predvsem skrbijo za smotrnejše gospodarjenje. Položaj na trgu je precej zaostren, treba bo napeti vse sile, da postanemo čim bolj konkurenčni. Tudi v naših kolektivih bo treba pogledati, kako je s potovanji v tujino, z razponi plač, z delitvijo osebnih dohodkov in podobno. Marsikje se še dobiček deli po plačanih mestih, kar se nam ne zdi pravilno, morali bi ga deliti na realni osnovi, torej po dejanskem povečanju produktivnosti in pa po tem, koliko smo privarčevali.

Precejšnja pomanjkljivost je tudi v tem, da kolektivi niso vedno najboljše in tudi ne pravočasno obveščeni o raznih pomembnih odločitvah. Take stvari se dogajajo tudi v našem kolektivu, ko so bili delavci obveščeni, kot pravimo, ob dvanajsti uri. Sklicali smo delavski svet trikrat ali štirikrat in nikoli nismo prišli na zeleno vejo. Vsekakor bo treba delavce pravočasno in temeljito obveščati o vseh pomembnih zadevah, kajti samo tako bomo delavca razvijali in vzgajali v sposobnega upravljavca.

■ VEČ SODELOVANJA S TEHNIČNIM VODSTVOM

Alojz Zorec (Gradbeno vodstvo Maribor): »Organi delavskega samoupravljanja bodo imeli v prihodnjem obdobju vsekakor precej težkih in odgovornih nalog. Menim, da bo treba organe samoupravljanja tesneje kot doslej povezati z vsem našim tehnično-strokovnim kadrom, kajti brez strokovnega in tehničnega kadra si ne moremo misliti napredka. Včasih so bila med organi samoupravljanja in tehnično operativno celoto nepotrebna trenja.

Z ekonomskimi enotami smo na delavca prenesli pravico, da odloča o delitvi osebnih dohodkov, nismo pa nanj prenesli tudi finančnega poslovanja. To je še nerešeno vprašanje. Mi na primer gradimo nek objekt, nimamo pa stvarne cene. Menim pa, da bi moral vsak delavec točno vedeti, koliko bo dobil za tako in tako delo. Zidar mora na primer točno vedeti, da bo dobil za ometavanje kvadratnega metra zidu na primer 200 dinarjev. Ljudje pa o teh stvareh danes še bolj malo vedo. Seveda so to problemi, ki jih ne moremo rešiti kar čez noč, vendar pa menim, da bo treba te probleme čim hitreje reševati, kajti sicer bodo te stvari marsikateremu delavcu ostale zavit v meglo.

■ POSTATI MORAMO KONKURENCNI

Ivan Zorž (Gradbeno vodstvo Ljubljana): »Delavski sveti bodo imeli v prihodnjih dveh letih veliko dela, verjetno težje naloge kot so

jih imeli organi samoupravljanja doslej. Obdržati se bo treba na površini, zagotoviti obstoj podjetja. To danes ni majhna in lahka reč. Gre za to, da ljudem damo kruh, da zagotovimo stalnim gradbenim delavcem stalno delo.

Seveda bo treba postati še bolj konkurenčni napram drugim podsliti na nabavo modernih strojev, jetjem. Nekaj bi se dalo še znižati v naših cenah. Treba bo tudi misliti na gradnjo v drugih republikah in tudi izven meja naše domovine. Seveda pa bo osnovni kriterij ekonomika gradnje in pa v tem, da pri vsakem delu tudi nekaj zaslužimo. Danes vemo, da nekatera podjetja gredo v posle zelo tvegano, vedo že vnaprejšnjim, da bodo imela izgubo. Takšno poslovanje je seveda skrajno nesolidno, kajti nekdo se bo moral najti, ki bo izgubo plačal. Lahko pa se pri teh pojavih tudi vprašamo, ali ne gre tu za sleparijo. Menim, da takih stvari v naši družbi ne bi smeli dopustiti, kajti kdor bi hotel tako varčevati z materialom, da bi to postalo že sleparija, bi goljufal konec koncev našo družbo, skupnost.

Vsekakor se bomo v tej konkurenčni borbi morali pošteno postaviti na noge. Marsikaj lahko še pridobimo z dobro organizacijo, marsikaj se da še pridobiti z varčevanjem. Pogledajmo samo opaže, koliko bi tu še lahko privarčevali! Mislim, da bo treba na kovinske opaže in podobno. Tudi na mehanizacijo ne bomo smeli pozabiti. Predvsem pa se da povečati storilnost z dobro organizacijo. Dobra organizacija in zvišana storilnost ni v tem, da se delavec fizično preteguje čez vsako mero, marveč v tem, da vse — kot pravimo — brezhibno »klapa«. Glede decentralizacije sem pa mnenja, da o njej ne bi preveč razpravljali, kajti to lahko rodi marsikatero slabost. Menim, da se ne bi smeli še bolj drobiti in cepiti, ko je že itak danes tako malo dela za gradbenice.

■ HITREJE SE MORAMO RAZVIJATI

Martin Pečkovnik (Gradbeno vodstvo Celje): »Naloge bodo imeli organi samoupravljanja cel kup, tako gospodarskih kot političnih. Veliko pozornosti bo treba posvečati boljši organizaciji dela nasploh in na gradbiščih, veliko lahko še pridobimo z varčevanjem. Organizacija nam je doslej marsikdaj zasedala.

Precej bi pridobili tudi s tesnejšim sodelovanjem med samoupravnimi organi in tehničnim vodstvom. Menim, da bi se morali v našem kolektivu hitreje razvijati. Morali bi hitreje napredovati, morali bi uvajati bolj napredne in novejšje delovne metode. Marsikje imamo pri nas še zelo zastarel način dela. Videl sem, kako delajo v nekaterih drugih gradbenih podjetjih in moram priznati, da so nas ponekod že precej prehiteli. V marsikaterem gradbenem podjetju imajo že precej moderno mehanizacijo, zlasti lahko, medtem ko je naša mehanizacija še dokaj težka in tudi zastarela. Predvsem pa menim, da bodo morali organi samoupravljanja tako izboljšati razmere v podjetju, da bomo postali z boljšim gospodarjenjem še bolj konkurenčni, kar nam bo prineslo tudi več dela.

■ OBRŽATI SE NA POVRŠJU

Franc Pevec (Centralni obrati Ljubljana): »Priznam, da doslej o teh nalogah še nisem dosti razmišljal. Vsekakor se mi zdi, da bo osnovna naloga organov samoupravljanja premostiti sedanje kritično obdobje in se obdržati na površju. Nedvomno bi se dalo pri nas precej stvari izboljšati, tako organizacija, kot tudi storilnost.

V našem kolektivu se zadovoljivo razvijajo nekateri obrati, ki imajo dela več kot dovolj, tako da ga komaj zmagujejo. Imamo pa tudi nekaj obratov, ki delajo z izgubo, ker seveda ne morejo konkurirati sorodnim obratom v drugih podjetjih, ki so moderno mehanizirani in delajo v velikih serijah, so specializirani, imajo tekoč trak in podobno. To bodo za naš delavski svet v prihodnjem obdobju vsekakor pomembni problemi, ki jim bomo morali posvetiti veliko pozornost.

■ GLEDATI V PERSPEKTIVO

Stane Simeonov (Jesenice): »Vажnih nalog je cel kup — od problema storilnosti in varčevanja, do vprašanja organizacije. Vsem tem vprašanjem bodo morali organi samo-

upravljanja posvetiti v prihodnjem obdobju veliko pozornost.

Storilnost bi lahko v našem podjetju še precej izboljšali, in to z dobro organizacijo ter z uvajanjem sodobne mehanizacije. Vsi pa vemo, da je naša mehanizacija že precej izrabljena. Zato bo treba resno misliti na sodelovanje s tehničnim kadrom. Pri nas imamo samo šefa že dolgo let na tem mestu, sicer pa so neprestani problemi s tehničnim kadrom, ki zapuša naše podjetje in išče boljše delovne pogoje.

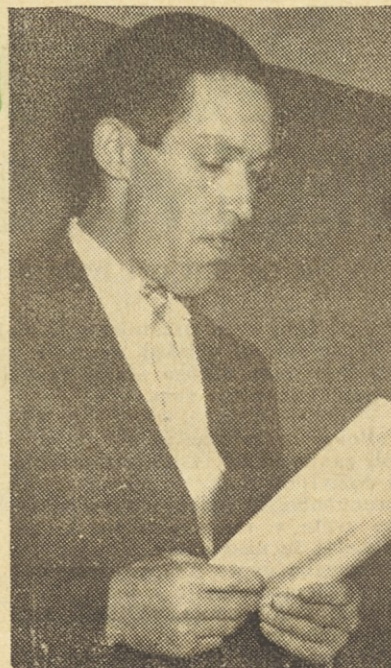
Velika naloga bo tudi v tem, da dejansko zaživijo proizvodni sveti. Tem bo treba nuditi vso možno in konkretno pomoč, da se bodo delavci spoznali z osnovno problematiko podjetja in gospodarjenja. Pri nas imamo še take ljudi, ki bi radi živeli na račun drugih, imamo tudi ljudi, ki mislijo samo na dinar, ki vidijo samo dobiček. Te stvari bo treba reševati — pa ne administrativno, marveč življenjsko. Ljudem bomo morali prikazati, da je treba gledati tudi naprej, v perspektivo. Tako bomo ljudi tudi vzgojili, da ne bodo videli samo dinarja in dobička, marveč da bodo videli tudi naprej, v prihodnost. Kdor bo tako gledal, bo stvari tudi lažje razumel in sploh bo ob takem gledanju marsikatero probleme neprimerno lažje rešiti.

■ VSEM LJUDEM ZAGOTOVITI DELO

Cveto Blatnik (Obrat gradbenih polizdelkov — Ljubljana): »Menim, da bo ena osnovnih nalog, da vsem ljudem zagotovimo delo. Seveda bo pri vsem tem še kup velikih in težkih nalog, kot so vprašanje storilnosti, varčevanja, organizacija in podobno. Bolje se bomo morali povezati, ne bomo smeli drobiti svojili sil. Predvsem moramo biti med seboj složni, potem bomo lažje premagovali vse ovire.

V našem kolektivu je zdaj organizacija dobra, morda bo treba še nekoliko več povezave med vodstvom podjetja in samoupravnimi organi. Morali bomo še bolj varčevati in dvigniti storilnost. Pri nas smo na primer med drugim že sklenili, da ljudem ne bomo več priznavali raznih ugodnosti, ki smo jih doslej spregledali. Tako so pri nas ljudje dobili marsikateri material po znatno nižjih cenah kot ga zaračunavamo našim naročnikom oziroma kupcem. Te ugodnosti bodo zdaj morale odpasti, kajti kolektiv bo moral gledati prav na vsak dinar. Saj veste, kaj pravi tisti pregovor: zrno do zrna pogača, kamen do kama — palača. Tako bo treba paziti in varčevati tudi v naših vrstah.

In zaključek iz te kratke ankete med novopostenimi predsedniki delavskih svetov? Vsekakor so povedali marsikaj tehtnega, marsikaj preudarnega, kar si velja zapomniti. Nalog bo seveda veliko — cel kup jih bo! Toda v glavnem so vsi glasovi enotni, da bo osnovna naloga predvsem v tem, da organi delavskega samoupravljanja pomagajo nadalje razvijati dobro gospodarjenje, skratka, da postanejo ti organi dobri gospodarji, preudarni in pametni znanstveniki. Kot so poudarili nekateri tovariši, so današnji časi težki. Konkurenca je vedno ostrejša, marsikje že gre čez vsako mero, saj podjetja prevzemajo delo celo pod lastno ceno — torej z vnaprejšnjim predvideno izgubo. Naš kolektiv verjetno ne bo šel v take ekstreme, vendar pa se bo treba resno potruditi, da bomo čim bolj konkurenčni, čim cenejši v primerjavi z drugimi podjetji. To konkurenčnost pa bomo lahko dosegli samo z dobrim gospodarjenjem v vseh enotah, na vseh gradbiščih. Široko samoupravlje, ki ga bo treba še izpopolniti, naj stalno odkriva pomanjkljivosti v organizaciji dela, pri varčevanju z materialom in stroji, pri storilnosti. Poskrbeti bo treba, da se bo z dobro organizacijo in varčevanjem dvignila storilnost in dosegel večji ekonomski učinek — to pa bo seveda omogočilo nadaljnje znižanje cen. Če bomo na vseh koncih in krajih skrbni, preudarni gospodarji, se nam bo to — po tistem pregovoru: zrno do zrna... — bogato obrestovalo. Tem nalogam pa bomo — kot pravijo mnogi tovariši — kos samo enotni, čvrsto povezani med seboj. Z roko v roki bodo samoupravni organi in tehnična inteligenca vsekakor lahko premostili tudi najtežje ovire.

Predsednik Delavskega sveta gradbenega vodstva Ljubljana Ivan Zorž

Predsednik delavskega sveta Kovinskih obratov Maribor Ivan Pigner

Predsednik gradbenega vodstva Celje tov. Martin Pečkovnik

PISMA UREDNIŠTVU

DRAGI TOVARIS UREDNIKI!

Prvič se oglašam in upam, da moje pismo ne boste vrgli v koš. Ime mi je Stefan Valentak, zidarski vajenec gradbenega vodstva Ljubljana. Stanujem v Bavdkovi ulici in delam na gradbišču »Roseta II«. Obiskujem III. letnik vajeniške šole v Ljubljani. Ko bom končal šolo, se mi bo tudi učna pogodba stekla. Moram priznati, da so tri leta hitro minila ter sem se v tem času dosti naučil. Šola me zelo zanima in bi rad postal še kaj več. »Gradisov vestnik« rad berem in zato želim, da objavite moje pesmice. V prostem času se včasih ukvarjam tudi s poezijo. Upam, da boste pesmice objavili.

Stefan Valentak,
zidarski vajenec

Dragi Stefan!

Tvoje pismo smo z veseljem sprejeli. Želimo čimveč sodelovanja, predvsem pa iz vrst mladine. Žal zaradi prostora ne moremo objaviti cele pesmice, temveč le odlomek:

Gradimo spojo domovino,
mi mladi nikdar ne klonimo,
po poti šli bomo borbe naše
in mir naj vlada za vse čase.

Želimo da se še kaj oglasiš. Seveda tudi ostali vajenci.

Uredništvo

ŽUPANI O NAŠEM KOLEKTIVU

Obiskali smo predsednike občinskih ljudskih odborov v večini krajev, kjer ima »Gradis« svoja večja gradbišča

Ideja je vzniknila v uredništvu. Pravzaprav je na to misel prišel urednik, tovariš Lojze. »Obiščimo župane in jih vprašajmo, kako kaj gledajo na naš kolektiv, na naše delo, na naše proizvode,« je, nekega dne urednik Lojze. Priznati je treba, da je ideja vsekakor pozitivna, saj postaja danes komuna vse pomembnejši činitelj v našem družbeno-političnem in ekonomskem življenju. Prav zato, ker postaja komuna — kot pravimo — »asociacija proizvajalcev in potrošnikov«, torej enota, kjer se neposredno srečujejo proizvodnja in potrošnja, nam danes res ne more in ne sme biti vseeno, kako nas vrednotijo in ocenjujejo v komunah, kaj mislijo o našem delu občani, kako je z našimi prizadevanji zadovoljna vsa občina in njeno najvišje predstavniško telo — občinski ljudski odbor.

Zaropotal je motor »fička« — in z urednikom Lojzetom sva šla na dolgo pot. V Ravne, Maribor, Celje, Soštanj, na Jesenice. In seveda Ljubljane tudi nisva izpuščila, saj je slovenska metropola še vedno glavno gradbišče našega kolektiva. V vseh naštetih krajih, kjer ima »Gradis« večja gradbišča, smo obiskali predsednike občinskih ljudskih odborov in jih povprašali, kaj mislijo o dosedanjem delu našega kolektiva, o uspehih, in neuspehih »Gradisa« in o tem, ali naj bi »Gradis« tudi v prihodnosti ostal enoten, močan »Gradis« — ali pa naj bi se razcepil v več popolnoma samostojnih podjetij. O tem, kako nas vrednotijo in ocenjujejo naši župani, pa berite v naslednjih vrsticah...

To je naše podjetje

■ Ivan Hercog, predsednik ObLO Ravne, je o našem kolektivu povedal približno te le osnovne misli:

»V Ravnah imamo razen podjetja Gradis še nekaj manjših gradbenih podjetij, vendar pa smo v naši občini vodili takšno politiko, da je večino del dobil »Gradis«. Dovolj je, če pogledamo samo na naše stanovanjsko naselje na Čečevju, ki ga je skoraj v celoti zgradil »Gradis«.

V naši občini cenimo »Gradis«. Res je sicer, da je bil »Gradis« od konkurenčnih podjetij vedno nekoliko dražji, bil pa je zato kakovostnejši in bolj soliden. Čeprav je na licitacijah ponudil nekoliko višjo ceno kot drugi, je pa vendarle garant, da bo dela opravil zelo kvalitetno.

Lahko trdim, da je »Gradis« naše podjetje. To čutimo in prav nič nas ne moti, da je centrala podjetja v Ljubljani, torej v drugi občini. Tudi naši občani so v glavnem zadovoljni s kvaliteto izdelkov »Gradisa«, kolikor sem slišal, je bilo več kritičnih pripomb na rovaš drugih podjetij. Menim, da je »Gradis« v naši občini vsekakor uspel obdržati ugled, ki ga je užival že od vsega začetka.

Za bodočnost pa lahko trdim, da so v naši občini lepe perspektive. Vsekakor bomo v ravenski občini še precej gradili — ne samo železarno, marveč tudi objekte družbenega standarda in tudi gospodarske. V prihodnjih letih je predvidena v Dravogradu izgradnja nove tovarne sulfatne celuloze, pa tudi v Žerjavu, v Mežici, Crni in Dravogradu bomo še marsikaj zgradili. Prav zato se mi zdi važno, da ostane »Gradis« tudi vnaprej močno, enotno podjetje z velikimi potencialnimi silami v kadrih in mehanizaciji. Nisem za to, da bi se »Gradis« razdrobil v 5, 8 ali 10 majhnih podjetij, menim, da so nam takšna velika, močna in obenem operativno elastična podjetja potrebna. Nedvomno ima takšno podjetje veliko prednosti, ker lahko z močnim potencialom v kadrih, strojih in finančnem kapitalu gradi bolje, hitreje in ceneje, vrh tega pa lahko prevzema tudi dela, ki jim majhna, kadrovska in tehnično šibka podjetja, ne bi bila dodelala.

Vsekakor pa sem prepričan, da lahko kljub enotnosti podjetja še naprej poglobljamo delavsko samoupravo v posameznih edinicah. Sem za to, da sredstva, ki jih delavci v naši občini usvajajo, v glavnem tudi ostanejo tem gradbenim delavcem. Dolej je bilo v Ravnah za gradbene delavce premalo narejeno; no, letos pa so se razmere že precej popravile. Občina je iz sklada za gradnjo stanovanj prispevala za gradnjo stanovanj za »Gradisove« delavce 15 milijonov. Morda je ta vsota videti skromna, je pa le dokaz, da želimo tesno sodelovati in skupaj reševati skupne probleme. Vsekakor bo letos precej bolje, saj sta v glavnem že dograjena dva lepa samska bloka, vrh tega pa bo »Gradis« dobil tudi precej družinskih stanovanj. Povaliti moram tudi politično situacijo v kolektivu, ki je, kakor mi je znano, kar dobra. Seveda ima »Gradis« zaradi starejših, že ustaljenih kadrov, nekoliko lažje delo, kot je tam, kjer kader močno fluktuira. Koristno pa je tudi povezovanje v raznih političnih in drugih organih; v naši občini je član našega kolektiva, tovariš Uhan, tudi član občinskega komiteja ZKS, kar tudi prispeva k trdnemu povezovanju in vraščanju ko-

lektiva v celotno družbeno-ekonomsko življenje naše občine.

»Gradis« slovi kot solidno podjetje

■ Predsednik ObLO Maribor-Tabor, tovariš Anton Dobrajc, pa nam je povedal to-le:

»Na tem službenem mestu sem šele kratko dobo, le nekaj dni, zato kot predsednik občine ne bi mogel kaj dosti povedati o dosedanjem delu podjetja »Gradis«. Kolikor mi je znano nasploh, lahko rečem, da slovi »Gradis« kot solidno podjetje.

Glede problema, ali naj bo »Gradis« še naprej enotno podjetje ali pa naj se razcepi v več manjših, samostojnih podjetij, lahko rečem, da v naši občini ni nobenih težav po razbijanju »Gradisa«. Ne vem sicer, kako je v kolektivu, zdi se mi pa, da jih tudi tam ni. Res je sicer, da so bile včasih nekatere občine pri teh stvareh nekoliko ozke in so videle le svoje občinske koristi, menim pa, da je zdaj precej drugačna situacija, saj se s spremenjenimi predpisi del proračunskega prispevka odteka v tiste občine, kjer so delavci doma. Torej — sedež podjetja ni več edini kriterij za akumulacijo. Lahko celo povem, da v naši občini nismo nasprotovali — in takih primerov je bilo več — ko so se nekatere podjetja iz naše občine priključila drugim kolektivom, ki so imeli sedež podjetja v drugi občini.

Omenil pa bi še, da na naši občini nimamo ravno tesnih stikov s predstavniki podjetja »Gradis«, kar se mi zdi v določeni meri pomanjkljivost. Imamo dobre vezi s podjetji, ki imajo sedež na področju naše občine, medtem ko ima »Gradis« svoj sedež v drugi občini. Vsekakor bi lahko našli oblike, da bi tudi takšne kolektive nekoliko trdnje navezali in ustvarili čvrstše povezavo med občinskimi organi in predstavniki podjetij iz drugih občin.

Nikoli nisem slišal za kritiko

■ Tov. Mirko Zlender, predsednik ObLO Maribor-Center, je bil v svojih izvajanjih tudi bolj kratek.

»Žal vam tudi jaz, tako kot tovariš Dobrajc, ne morem kot predsednik občine kaj dosti povedati, kajti na tem mestu sem šele nekaj dni.

Kot državljani in iz svojega prejšnjega delovanja kot advokat pa vam lahko povem, da nisem nikoli slišal kakšne ostreje kritike na rovaš podjetja »Gradis«. Nasprotno, vedno sem imel občutek, da je »Gradis« solidno, trdno podjetje, kadrovsko-strokovno dobro zasledeno in z močno mehanizacijo. Tudi na rovaš kakovosti del nisem nikoli slišal pripomb.

Glede razcepitve podjetja »Gradis« sem mnenja, da je možno, enotno gradbeno podjetje iz ekonomskih vidikov vsekakor bolj zanimivo in utemeljeno, kajti sicer lahko iz trdnega kolektiva, ki je opremljen z moderno mehanizacijo in ima koncentriranega precej strokovnega kadra, naredimo le nekaj skromnih podjetij. Takšno cepljenje sil pa prav gotovo ni v interesu niti celotne družbe, niti posameznih občin.

Z »Gradisom« smo zadovoljni

■ Predsednik ObLO Celje, tovariš Jože Jošt, je povedal tole:

»Predsednik občine sem šele nekaj dni in zato ne poznam v podrobnosti dosedanjega dela vašega kolektiva. Vem pa nasploh, da so bili doslej investitorji z »Gradisom« zadovoljni in da slovi kot solidno podjetje, bolj kot marsikatero drugo podjetje.

Kar se tiče razcepitve ali enotnosti »Gradisa« bi bil osebno kar za to, da dobimo v Celju še eno konkurenčno podjetje. V Celju imamo namreč podjetje »Ingrad«, ki je nastalo iz štirih podjetij. Tu je zdaj koncentrirana precejšnja mehanizacija, ki pa je, kot mi je znano, izkoriščena le do 30%. Zato bi bila konkurenca v drugem podjetju načeloma zaželeno. Seveda pa priznam, da je to zelo kočljivo vprašanje in zapleteno, kajti že samo dejstvo, da ima »Ingrad« koncentrirane tolikšne množice mehanizacije, ki ni izkoriščena, nam daje resno misliti, pojavlja pa se vprašanje, kaj bi ob teh pogojih še z enim močnim, konkurenčnim podjetjem.

Sem za ekonomske rešitve

■ Ing. Ludvik Mali, predsednik ObLO Soštanj, je tudi kratko dobo predsednik občine. Povedal je približno takole:

»Odgovoril bi najprej glede enotnosti ali razdrobitve »Gradisa«. Menim, da bo močno, veliko in enotno podjetje bolj sposobno reševati vse težke naloge v prihodnosti kot

pa kup majhnih podjetij. V velikem podjetju je vsekakor možno bolje izkoristiti kadre in mehanizacijo, tako podjetje bo neprimerno lažje šlo po poti sodobne gradnje, po poti industrializacije gradbeništva. Skratka, zdi se mi, da je taka rešitev bolj ekonomična, da nam tako rešitev nakazuje sedanj in prihodnji čas. Sodim tudi, da izvira težnja, da bi razcepili »Gradis«, iz napačnih stališč. Namreč, pri nas v velikem podjetju večkrat vidimo monopolista iz kapitalističnega sveta, kar je povsem napačno. Menim, da ima pri nas, v naši družbeni ureditvi, veliko podjetje več možnosti, da bolje in ceneje proizvaja, kot pa majhno podjetje. S tem pa ni rečeno, da velika podjetja pri nas avtomatično prevzamejo tudi vse negativne tendence iz kapitalizma, predvsem težnjo, da veliki uničujejo male. Taki pojavi bi morali biti naši družbeni ureditvi povsem tuji. Socialistična konkurenca mora imeti za cilj, da proizvajamo bolje, več, hitreje in ceneje, ne pa da eno podjetje drugega spravlja na boben. Vzrok je v temu, da pri nas nekateri ljudje še ne čutijo socialistično, ne morejo se znebiti starih gledanj in vidijo le ta cilj, kdo bo koga uničil. Skratka nismo še ustvarili prave socialistične zavesti in morale. Družba bi morala te stvari ostreje urejati in bolj natančno usmerjati. Danes ne more biti pojavov — čeprav jih tudi opažamo — da bi ena ekonomska enota v drugi videla nevarnega konkurenta ali pa, da bi na primer centralni delavski svet hotel izkoristiti to ali ono ekonomsko enoto.

Kar se tiče dosedanjega dela »Gradis« bi lahko povedal, da velja za solidno podjetje. Kakovost del je dobra, primerna, ne bi rekel, da je nadpovprečna, pa tudi ne pod povprečjem. Res pa je, da smo za razne pomanjkljivosti, ki so se dogajale v podjetju »Gradis«, posredno krivi vsi, cela družba. Če je včasih prišlo do neizpolnjevanja rokov, do motenj, do slabše kakovosti dela in podobno, je treba iskati vzroke tudi v naši planski nedisciplini, in neenakomerni dinamiki razvoja. Ta dinamika je marsikdaj prisilila »Gradis«, da je pobral vso delovno silo, dobro in slabo, seveda pa je potem prišlo tudi do raznih pomanjkljivosti in napak.

»Gradis« — to je jamstvo za uspeh

■ Tovariš Franc Traven, predsednik ObLO Jesenice, je dal naslednjo izjavo:

»Dostoj je »Gradis« opravil svoje naloge in lahko rečem, da je to eno najsolidnejših podjetij v naši komuni. Bilo je sicer tudi nekaj manjših spodrsrljajev, ki pa niso bistveni. Tudi ljudje so z izdelki podjetja »Gradis« zadovoljni; stanovanja, ki jih gradi »Gradis«, so znana kot kvalitetna. Tudi kader v kolektivu je zelo elastičen, operativen. Skratka, lahko trdim, da je s tem, da neko gradnjo prevzame podjetje »Gradis«, že dano jamstvo za uspeh.

Glede enotnosti »Gradisa« menim, naj tudi v prihodnosti ostane tak kot je. Vsekakor so naši družbi potrebna tudi takšna večja, močna podjetja kot je »Gradis«. Ne vem, kako naj bi si majhna, neznatna podjetja nabavljala razno mehanizacijo, ki je danes zelo draga. Če hočemo pri nas zgraditi kakšno večjo, kompleksno zgradbo, marsikdaj ne moremo zaposliti ne samo našega lokalnega podjetja »Save«, marveč niti kranjskega »Projekta«. Vendar pa se mi zdi prav, da damo vsem kolektivom širom Slovenije široke možnosti samoupravljanja. Denar, ki ga delavci zaslužijo na Jesenicah, naj porabijo predvsem tisti delavci, ki so ga s svojim delom tudi zaslužili. Dolej je bilo za »Gradisove« delavce na Jesenicah bolj slabo poskrbljeno, druga gradbena podjetja so imela boljše pogoje. Menim, da ni dovolj, da nekega delavca pritegnemo iz drugih krajev, marveč mu je treba pri nas ustvariti tudi pogoje za dostojno, kulturno življenje, treba mu je poskrbeti za stanovanje, za prehrano, kulturno izživiljanje in podobno. No, letos bo že bolje, ker je »Gradis« dobil svoj samski dom in na Plavžu še stanovanjski blok.

Vodja vaše enote, tovariš Vouk, je tudi član našega občinskega ljudskega odbora, kar je vsekakor pozitivno. S tako povezavo vaši ljudje tako rekoč iz prve roke zvedo za vse probleme, uspehe, težave in možnosti naše občine in se še bolj zraščajo z našo splošno občinsko problematiko.

Izkoristiti velike kapacitete

Inž. Dušan Sodnik, podpredsednik ObLO Ljubljana-Center, pa je izrazil svoje misli takole:

»V naši občini je »Gradis« zgradil zlasti večje objekte, ki služijo za poslovne namene, stanovanjskih zgradb je bilo manj. Nedvomno je bil »Gradis« doslej kos tehnično najzahtevnejšim nalogam. Kolikor mi je znano, posveča »Gradis« precejšnjo pozornost tudi kontroli kakovosti materiala. V zadnjem času se je v naši občini »Gradis« uveljavil tudi z gradnjo polmontažnih blokov PBM, ki jih je izdeloval v razmeroma kratkem časovnem roku, čeprav za vse bloke ni držal točnih terminskih obveznosti. Vsekakor je treba pozdraviti tako sodobno montažno gradnjo, čeprav bo treba ta način

gradnje še izboljšati, zlasti zaključna obrtniška dela.

»Gradis« je veliko podjetje, ki ima v svojem sklopu ogromne kapacitete v strokovnih kadrih, mehanizaciji in dolgoletnih izkušnjah. Nedvomno je te kapacitete treba izkoristiti do skrajnih možnosti. Teoretično imajo tako močna podjetja, kot je »Gradis«, vsekakor določene prednosti pred manjšimi podjetji, ki jim primanjkuje kadrov, strojev itd. V zadnjem času sicer opažamo, da nekatera manjša podjetja na licitacijah ponujajo nižje cene in odvezemajo »Gradisu« delo. Seveda se tu pojavi vprašanje, če taka mala podjetja postavljajo realne cene ali pa gredo prevzemati delo tudi z vnaprejšnjim izgubo. Takšno početje je seveda za družbo, za našo skupnost škodljivo, kajti te izgube bo moral pač nekdo plačati. V kolikor pa so manjša podjetja postavljala realne cene, je to samo opozorilo za »Gradis«, da mora najti boljša pota in poiskati lastne rezerve.

Današnji čas je resda nekoliko neprimeren za večja podjetja, kot je »Gradis«, kajti mali se že nekako »izvijajo«, medtem ko se planska dinamika pri večjih kolektivih bolj odrazi. Za te splošne slabosti seveda ne zadene krivda podjetja. Zato bo moral »Gradis« mobilizirati vse svoje sile, iskati delo tudi na tujem trgu in drugih republikah in se uveljavljati pred majhnimi podjetji z nižjimi cenami in boljšo kvaliteto, kot je to primer pri velikih gradbenih podjetjih v inozemstvu.

»Gradis« je ogromno ustvaril

■ Podpredsednik ObLO Ljubljana-Siška, tovariš Franc Pipan, pa nam je povedal tole:

»V naši občini je prišlo v zadnjem času do delne zaostritve zaradi gradnje montažnih blokov PBM. Naša občinska zbornica namreč sklenila, da bomo s to vrsto gradnje začasno prenehali, dokler ne bodo odpravljene nekatere očitne pomanjkljivosti. Menim, da s to akcijo nismo naredili ničesar proti načelu, da je montažna gradnja nekaj naprednega in da jo je kot tako treba čimbolj podpirati. Naša akcija je naperjena proti nekaterim čisto konkretnim slabostim, ne pa proti principu. Menim, da bi takšna ostrejša stališča morali večkrat uveljavljati, ne samo na področju gradbeništva, marveč tudi na ostalih področjih našega življenja — v trgovini, zdravstvu, industriji, prometu in še marsikje. Sklenili pa smo tudi, da bomo v naši občini takoj, ko bo »Gradis« znane pomanjkljivosti popravil, dali za montažno gradnjo tudi ustrezne lokacije in vso potrebno podporo.

Kot rečeno, izvirajo te motnje samo iz montažne gradnje, medtem ko smo druge zadovoljni. Lahko trdim, da je »Gradis« doslej ogromno naredil in v glavnem svojo nalogo izpolnil. Če je bila tu in tam še kakšna kritika, je šla na rovaš raznih obrtniških del, ne pa na gradbeništvo. Precej časa sem bil v okrajnem merilu tudi predsednik sveta za stanovanjske zadeve in vem s tega področja, da na rovaš podjetja »Gradisa« ni bilo nobenih večjih pritožb.

»Gradis« ima v svojem kolektivu nedvomno velike kapacitete v kadrih, strojni opremi in izkušnjah. Vsekakor bo treba te kapacitete še bolje izkoristiti. Menim, da mora »Gradis« še nadalje ostati čvrst, enoglabljal samoupravljanje. Ravno v današnjih ten, monoliten kolektiv, ki pa bo široko počasi bodo morali tudi delavci »Gradisa« upoštevati vse ostrejšo konkurenco in kot eno največjih podjetij v naši državi iskati pota in rešitve, da bodo čim cenejši, čimbolj konkurenčni proti drugim podjetjem.

Zidarska vajenca iz Maribora. Tovariš Franc Majerič in Alojz Bogmec oba iz III. letnika

Clani volivne komisije za izvedbo volitev v organe delavskega samoupravljanja v Obratu gradbenih polizdelkov in Centralnih obratih Ljubljana

IZID VOLITEV

V skladu z veljavnimi predpisi je delavski svet podjetja, čigar mandatna doba je že potekla, na svojem XVII. zasedanju dne 23. marca 1962 opravil vsa potrebna opravila, ki so predvidena v zvezi z volitvami novega delavskega sveta. Med slednje spada razpis volitev, imenovanje volilnih organov itd. Posebej je vredno omeniti, da je bilo v zvezi z volitvami sprejeto načelo, da mora biti vsaka organizacijska enota zastopana v osrednjem delavskem svetu z najmanj enim članom, vtem ko so v številno močnejših volili na vsakih 150 članov kolektiva enega predstavnika v delavski svet podjetja. Tako so posamezne enote dobile glede na število svojih članov naslednje število predstavnikov v delavski svet podjetja:

Organizacijske enote	Volilnih upravičencev	Število udeležencev	Odstotno	Veljavnih glasov	Neveljavnih glasov	Udeležba %
Ljubljana-okolica	247	213	34	213	—	86,23
Centrala	94	85	9	64	21	90,22
Projektivni biro	39	29	1	27	2	96,69
OGP Ljubljana	249	232	17	226	6	93,17
CO Ljubljana	323	296	25	292	4	91,64
Ljubljana	806	697	103	661	36	86,27
Jesenice	339	252	77	253	9	86,76
Koper	297	188	19	185	3	91,30
KO Maribor	145	117	23	117	—	95,14
Maribor	1010	902	108	817	85	89,10
Kranj	123	110	13	103	7	89,43
Skofja Loka	127	116	11	93	23	97,33
Celje	375	335	40	335	—	89,33
Ravne	318	276	42	208	64	86,00

Volilni rezultati v delavski svet podjetja v celoti pa so naslednji:

- Volilnih upravičencev 4393
 - Število članov kolektiva, ki so se volitev udeležili 3858
 - Udeležba na volitvah, izražena v % 87,82
 - Število odsotnih članov kolektiva 533
 - Veljavnih glasov 3594
 - Neveljavnih glasov 260
 - Število neveljavnih glasov izraženo v % 7,23
- Na posameznih organizacijskih enotah so bili izvoljeni:

Gradbišče Ljubljana-okolica	glasov
1. Kralj Ivan, zidar	200
2. Plemelj Janez, delovodja	153
Centrala	
1. ing. Röthel Franc, uslužbenec	53
Projektivni biro	
1. ing. Koller Mitja, projektant	26
Obrat gradbenih polizdelkov	
1. Blatnik Cveto, betoner	118
2. ing. Skulj Saša, tehnič. vodja	154
CO Ljubljana	
1. Snajder Ludvik, elektromojster	220
2. inž. Marinič Franc	219
3. Lesjak Anton, strojnik	178
Gradbeno vodstvo Ljubljana	
1. Kobar Martin, strojnik	555
2. Primožič Marjan, tehnik	554
3. Petrič Leon, zidar	512
4. Zeljezen Zoltan, zidar	478
5. Zorč Ivan, zidar	476
6. Kapelj Jože, delovodja	328

gradb. vodstvo Ljubljana	članov
gradb. vodstvo Maribor	6
gradb. vodstvo Celje	4
gradb. vodstvo Jesenice	4
gradb. vodstvo Ravne	3
gradbišče Zalog	2
gradbišče Koper	2
gradbišče Kranj	1
centrala	1
Projektivni biro	1
CO Ljubljana	3
KO Maribor	1
Skofja Loka	1
OGP Ljubljana	2
skupaj:	37

Volitve, razpisane za 24. april 1962, so dale po posameznih enotah naslednje rezultate:

Gradbeno vodstvo Jesenice	glasov
1. Plemelj Valentin, delovodja	191
2. Lukač Božo, tehnik	189
3. Kenda Ignac, tesar	182
4. Kramar Stane, zidar	180
Gradbišče Koper	
1. Hajdinjak Ludvik	110
2. Bilas Drago, tehnik	109
Kovinski obrati, Maribor	
1. Nipič Franc, normirec	83
Gradbeno vodstvo Maribor	
1. Zajšek Martin, tesar	706
2. Sinko Alojz, tesar	706
3. Vajt Vinko, delovodja	668
4. Jenžekovič Lado, komerc. šef	650
5. Trepljak Jože, tesar	616
6. Stingel Jože, zidar	596
Gradbišče Kranj	
1. Svečak Drago, kolar	53
Lesni obrat Skofja Loka	
1. Cegner Franc, ml. mizar	72
Gradbeno vodstvo Celje	
1. Zupanič Borut, tehnik	192
2. Skrabi Franc, tesar	186
3. Pečovnik Martin, tesar	183
4. Herman Drago, skladiščnik	171
Gradbeno vodstvo Ravne	
1. Berčič Marjan, tehnik	184
2. Sijanec Franc, zidar	175
3. Kališnik Ferdo, delovodja	163

O izvršenih volitvah, ki so zahtevale mnogo priprav in dela, je volilna komisija poročala novoizvoljenemu delavskemu svetu ter obvestila pristojni ljudski odbor, kot je to predpisano.

Norme in akordi še vedno najboljše merilo

Ob koncu aprila sta se v Mariboru sestala sekretariat sindikalnega odbora podjetja in sekretariat osnovne organizacije Zveze komunistov gradbenega vodstva. Na sestanku so razpravljali o notranji delitvi dohodka in usklajevanju odnosov med obračunsko in ekonomsko enoto. Seji s prisostvovali tudi predsednik republiškega odbora gradbenih delavcev Slovenije Vlado Svetek, tajnik republiškega odbora Jože Križmanič, šef gradbenega vodstva Maribor ing. Borut Maister in drugi.

Ukinitvev norm in akorda na gradbenem vodstvu Maribor in postopno uvajanje novega načina nagrajevanja po obračunskih enotah je sicer revolucionaren korak, vendar je le-ta povzročil med člani kolektiva vrsto nasprotujočih si mnenj. Čeprav vemo, da norma ali akord v današnjem sistemu nagrajevanja nista edino merilo, je to trenutno še vedno eden izmed najboljših načinov nagrajevanja. Mariborčani sicer trdijo, da so z novim načinom oddaje del dosegli večje uspehe. Delavci so mnogo bolj disciplinirani, pazijo na material in tudi storilnost dela se je v zadnjih treh mesecih dvignila. Pravijo: »To je pokazatelj, ki nam pove, da nismo zgrešili«. To je pot, po kateri želijo hoditi, čimveč ustvariti in tudi čimveč imeti.

Toda pustimo sodbo Mariborčanom samim. Vprašanje je le, ali je trimesečni obračun, kot ga imajo sedaj, dovolj stimulativen in kako so urejeni odnosi med ekonomsko in obračunsko enoto. Vsklajevanje odnosov med enotami je zelo pomemben faktor v sistemu nagrajevanja. Res je, da ti odnosi še niso urejeni s pravilnikom ekonomskih in obračunskih enot, zato še vedno obstaja možnost, da se obratni delavski sveti pri svojem delu ne ozirajo veliko na

predloge in sklepe proizvajalnih svetov obračunskih enot (seveda kolikor le-ti obstajajo), temveč dostikrat administrativno posegajo v njihove kompetence. To velja v glavnem tudi za sistem nagrajevanja.

Ko je šef gradbenega vodstva Gradis Maribor ing. Maister tolmačil vzroke ukinitvev norm, je med drugim dejal: »Ugotovilo se je, da se norme in akordi niso obračunavali tako, kot bi bilo to potrebno, ter da so delovodje marsikdaj samovoljno jemali presežke dobrim delavcem in s tem obračunavali slabše skupine. Bili so tudi primeri, da so si nekateri rezervirali viške norm za nadaljnje mesece itd. Poleg tega pa ima za precizno obračunavanje norm in akordov gradbeno vodstvo vse premalo kadra.« Nato je tolmačil nov način oddaje del s pripombo, da bodo prešli na mesečno obračunavanje. Seveda bodo temu primerno tudi uredili predpise o odnosih med obračunsko in ekonomsko enoto.

Ko že razpravljamo o normah, pogledajmo, kako je z oddajo del v akordu v celotnem podjetju. Za primerjavo vzemimo procent oddaje del po normah v letu 1961/62 za prve tri mesece.

Edinica	januar	februar	marec	januar	februar	marec
Gradbeno vodstvo Ljubljana	62,24	64,92	74,70	9,93	3,71	4,58
Gradbeno vodstvo Maribor	65,03	86,09	63,47	15,28	3,43	3,48
Gradbeno vodstvo Celje	57,07	71,49	72,07	59,98	71,96	74,86
Gradbeno vodstvo Jesenice	55,79	—	—	19,40	21,45	15,90
Gradbeno vodstvo Ravne	30,20	34,30	41,09	36,13	55,77	49,46
Gradbišče Zalog	66,40	71,71	77,48	36,41	3,28	41,22
Gradbišče Koper	63,88	76,88	67,40	71,46	64,91	70,23
Gradbišče Kranj	70,55	74,37	82,14	32,11	—	—
Betonarna	74,30	69,62	75,80	60,67	75,78	66,91
CO Ljubljana	34,12	36,77	38,68	21,56	27,90	30,30
KO Maribor	58,43	67,42	67,08	50,99	62,64	63,34
LO Skofja Loka	74,78	74,60	76,80	74,78	78,68	78,61

Iz tabele je razvidno, da večina naših edinic še vedno dela po normah. Zanimiva bi bila slika o dvigu storilnosti dela med posameznimi edinicami, predvsem pa med edinicami, ki so ukinile norme in akorde, in tistimi, ki so jih obdržale. Težko je reči, ali smo glede nagrajevanja res poiskali vse možnosti, da vsakega člana čimbolj stimuliramo pri delu, da bo storilnost čimvečja, obenem pa da bo način nagrajevanja za delavca čimpriljavnejši.

V obširni razpravi, ki je trajala polnih sedem ur, so sodelovali: Lado Svetek,

ing. Borut Maister, Jože Križmanič, Sopič, Stane Uhan, Martin Zajšek, Grafonov, Jože Lorenčič, Roškar, Rauselj ter Cepuš. Ob zaključku je bilo sprejetih več konkretnih sklepov in sicer:

— doslej in v bodoče ustanovljene obračunske enote se morajo razvijati in izpopolnjevati, da se zainteresira slehernega delavca, da postane zavesten gospodar in upravljač v svoji enoti in na svojem delovnem mestu;

— ker ni norma in akord edini faktor, s katerim se lahko stimulira, se mora za vse enote pripraviti takšne oblike in

elemente nagrajevanja, da bodo spodbujale in da s temi oblikami dosežemo čimvečji delovni efekt. Z nepravilno postavljenimi normami in akordi oziroma oblikami nagrajevanja pa ne smejo izkoriščati delavcev. Izogiba se naj nagrajevanju po tarifnih postavkah, ker je vprašanje, koliko je to nagrajevanje natančno in pravično;

— poiskati možnosti, kako naj se delavca ali skupino nagradi za dokazano in ugotovljeno štednjo — ter ne samo po uspehu;

— službo obračunavanja je urediti tako, da bo možno stvarno in dosledno izraževanje doseženih uspehov dela. Prav tako se mora urediti, da se deli upravičene »viške«, če jih tako imenujemo mesečno, kar je tudi stimulativnejše;

— poskrbeti, da se razponi v pravičnih razmerjih;

— enotam se mora omogočiti medsebojno ocenjevanje uspehov ter sproti posredovati in tolmačiti uspehe in neuspehe, istočasno pa primerjati dvigovanja in padanja raznih stroškov, kot režija in podobno, kar gre v breme enote;

— urediti se mora vprašanje nagrajevanja v zimskih mesecih — za podjetje, in to enoto;

— delavskemu svetu podjetja se priporoča, da se ustvari fond za delavce, ki so se v kolektivu toliko izčrpali, da ne morejo več dosegati norm, ali akordov, oziroma, da se prouči, kako naj se omenjene nagradjuje;

— način, potek in razvoj nagrajevanja v obračunskih enotah se mora stalno zasledovati in dopolnjevati;

— oblike nagrajevanja se morajo uzakoniti;

— o prevzemanju del morajo biti stalno obveščeni člani kolektiva oziroma delavski svet in se s prevzemom tudi strinjati — vedeti mora, ali so zagarantirana finančna sredstva;

— proučiti možnosti, kako bi prevzemale (če je to prav) obračunske enote delo od vodstva — uprave podjetja — kompleksno ali kako drugače — kakršni so pač pogoji;

— določena in potrebna pooblastila morajo od vrha navzdol v enote — dosledneje morajo biti urejeni odnosi;

— edince oziroma ekonomske enote pričakajo na pravila podjetja, ki so v pripravi — edince oziroma ekonomske enote pa naj začne s pripravami za ustanovitev obračunskih enot;

— sindikalna podružnica in stanovanjska zadruga naj si še nadalje prizadevata za čimprejšnjo in za čimvečjo graditev stanovanj, v pogojih kakršni so dani. Občinski sindikalni svet pa naj nudi vso pomoč v primeru, da ostali organi zavirajo predvideno gradnjo stanovanj;

— vse več se je treba posluževati predstavnikov političnih in oblastnih organov (DSP, občine, okraja, pa tudi republike), da prihajajo v kolektiv in dajejo odgovore ter tolmačenja na vse sprejete ukrepe;

— izvrši naj se pregled služb, kaj je moč in kaj je potrebno voditi centralno in kaj na edinicah. Paziti moramo na znižanje režije, ekonomičnost in pa točnost ter ekspeditivnost.

Kako bomo letovali

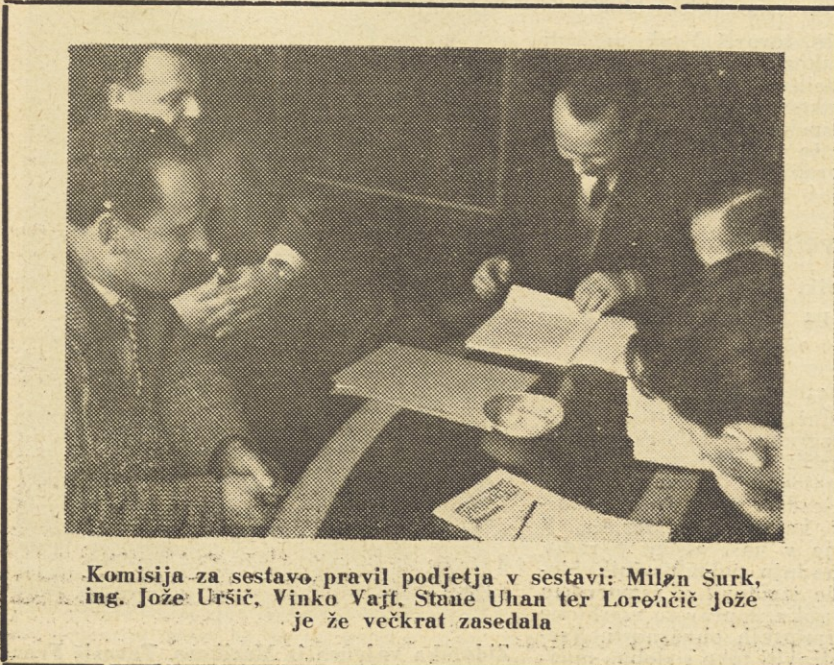
dne iz obeh domov ob 18. uri. Kompromisov ne bomo dejali, ker vsem ustreči tako ne moremo. Izračunali pa smo, da je to najboljša zveza za tiste, ki potujejo še dalje od Ljubljane. Pa tudi priverjanje in borba za prve sedeže ni zaželena. Brez skrbi bodite, da bomo vedno pozorno spremljali število gostov, ki jih je treba prepeljati z avtobusom. Zato je ustvarjanje panike čisto nepotrebna zadeva. Vendar toliko pa morate biti uvidelni, da če je npr. 5 gostov več kot je sedežev v avtobusu, da bi bilo predrago, če peljeta dva avtobusa. Iz izkušnje vemo, da se v preteklih letih niste preveč gnetli v avtobusu, čeprav je ob vstopanju, ko ste vsi malo nervozni, izgledalo bolj kritično. Ob takih prilikah je šofer dejal, seveda bolj potuho: trikrat bom na hitro zaustavil, pa bodo po 5 km vožnje vsi sedeli. Verjemite, da je bilo res tako. Se čudite? Nič takega. Cisto majhen otrok so zlezli na krilo svojih mamic, malo večji, sta po dva sedla na en sedež. Sedaj pa zares. Upoštevati morate prednost, da je avtobus brezplačen in da vas pripelje prav v dom. Brez komplikacij okoli rezerviranja, kot na rednih avtobusih, prenašanje prtljage do avtobusne postaje in še skoraj jurja ali več prihranosti po osebi! Včasih so rekli, da je potrpljenje božja mast. Mi pa vemo, da se s strpnostjo in razumevanjem vse uredi.

Počitniški domovi bodo sprejemali goste le na podlagi odločb in plačanih računov. Prehodni gostje pa morajo imeti napotnico kadrovskega oddelka centrale. Kolikor boste prišli v domova ob morju brez odločbe ali napotnice, boste morali plačati ceno, ki je določena za tuje goste to je 1200 din na dan. Tisti, ki boste preživeli eden ali dva dneva na morju, ne pozabite napotnice, bo ceneje. To je nujno zaradi naše evidence in preventive, da se kasšno lepo nedeljo ne bo nabralo v domu toliko nepredvidenih gostov, da bi še morja zmanjkalo, kaj šele prostora, da ne govorimo o tem, kako boste postreženi.

Tole pa smo skoraj pozabili. Z gradbenim podjetjem »Rad« v Beogradu in Fabriko azotnih ujedinjena v Goraždu imamo dogovore o zamenjavi gostov z istimi pogoji, kot so ustaljeni v naših domovih. Počitniški domovi v Dubrovniku, Platu pri Dubrovniku in Biogradu n/m. P. evoz je malo bolj neugoden, sicer pa so bili že v lanskem letu člani našega kolektiva njihovi gostje in so se zelo pohvalili. Razen tega pa vam lahko omogočimo letovanje kjer koli v Jugoslaviji, le za ceno ne vprašajte. Izpod 1200 din dnevno na osebo ni nič, brez prevoza in turistične takse. Turistična taksa tudi ni vračunana v naših cenah, kot smo jih prej omenili, je pa v vseh domovih 50 din dnevno, razen za predšolske otroke.

Člani kolektiva, ki želijo koristiti dopust izven naših domov in domov prej navedenih dveh podjetij, pa imajo pravico do regresa, ki znaša 400 din dnevno na osebo. Postopek za izplačilo regresa je naslednji: Člani kolektiva se informativno prijavijo kadrovskemu oddelku centrale, da bo dopust koristil izven podjetja. Pravijo do regresa pa ima tisti, ki bo letoval najmanj 7 dni do največ 14 dni. Regres se bo izplačeval na podlagi meročajnega računa ali potrdila od gostinske turistične organizacije (poč. domovi, hoteli, planinski domovi), iz katerega mora biti razvidno število dni letovanja in število oseb. Potrdilo krajevnega urada ali prijavnega urada ne velja. Razen tega pa potrdilo ne sme biti ob predložitvi starejše od enega meseca.

Želimo, da ugodnosti letovanja izkoristite v čim večji meri, in da prijetno preživite dopust v naših domovih.

Komisija za sestavo pravil podjetja v sestavi: Milen Šurk, ing. Jože Uršič, Vinko Vajt, Stane Uhan ter Lorenčič Jože je že večkrat zasedala

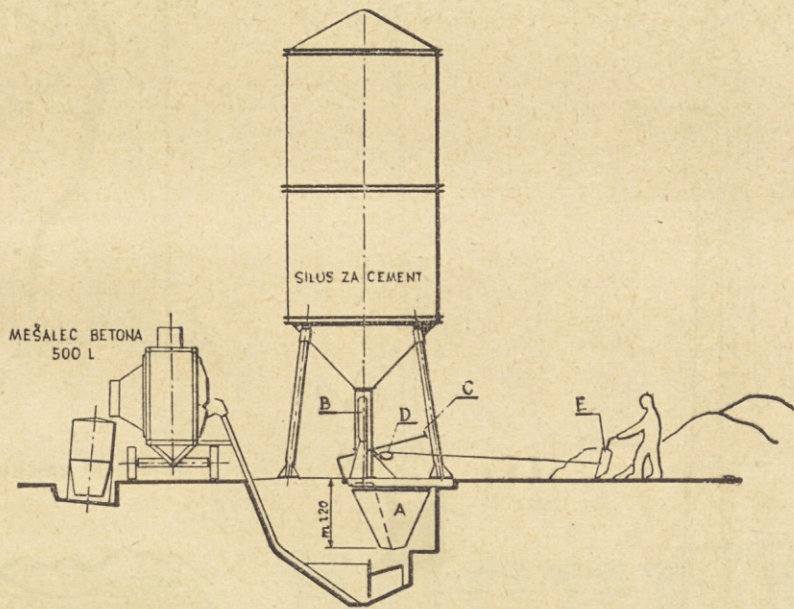
Naši dozatorji za manjše betonarne

Za izboljšanje tehnološkega procesa izdelave betona tudi tam, kjer v bližnji bodočnosti še ne bo možno oskrbeti naše objekte z betonom iz sodobno urejenih centralnih betonarn, smo nabavili šest novih dozatorskih naprav za težnostno doziranje sestavin betona znamke »Simesa«. Da omogočimo širšemu krogu, da se seznanijo z namenom in uporabo teh dozatorjev, podajam v tem članku shemo ureditve betonarne z težnostno dozacijo in značilne podatke, ki kažejo na prednost izdelave z dozatorjem.

Najprej nekaj o prednosti težnostnega doziranja pred prostorninskim. Vsi vemo, da je od pravilnega razmerja posameznih sestavin betona, to je cementa, gramoznih agregatov in vode odvisna kvaliteta betona. Vemo, da je možno doseči boljše trdnosti betona ob pravilnem mešanju posameznih frakcij gramoznih agregatov ali ob uporabi korektorja k manj ustrezni osnovni gramozni mešanici, vse to ob isti ali celo manjši porabi cementa kot najdražji sestavini betona. Pravilna sestava betonske zmesi torej ni samo tehnični problem, ampak v enaki meri tudi komercialno vprašanje. Še celo pride v poštev večja skrb za pravilno sestavo betona zdaj, ko postaja borba za čimnižjo proizvodno ceno naš prvi pogoj za uspešnost pri prevzemu novih del. Kakor moramo na eni strani brezpogojno doseči zahtevano trdnost betona, pa nima smisla, da vgrajujemo v naše objekte beton, ki ima mnogo višje trdnostne kvalitete, kot od njega zahtevamo (in kot to investitor plača!).

Posebno zdaj, ko nam daje cementna industrija že mnogo boljše cimente in stalnejše kvalitete, so

Jasno je, da je prvo in drugo vprašanje lažje rešljivo v centralni betonarni večje kapacitete, ki ji lahko priključimo majhen laboratorij, ki stalno bdi nad kvaliteto betonske mešanice. Še dolgo pa ne bomo mogli iz centralnih betonarn oskrbovati z betonom večine naših objektov, ki so teritorialno raztreseni. Zato moramo najti tudi rešitev za manjše betonarne na objektih. Tu pa lahko napravimo velik korak naprej ob uporabi težnostnega doziranja cementa in gramoznih agregatov, ki omogoča mnogo točnejše doziranje kot površno prostorninsko doziranje, običajno na naših objektih. Dočim odstopa doziranje pri volumenskem doziranju tudi do $\pm 20\%$ od predvidenega, je točnost doziranja s tehtanjem v skrajnih mejah $\pm 5\%$, odvisno od vestnosti delavca, ki upravlja z napravo. Kaj pa ta povečana točnost pomeni pri prihranku na cementu, je jasno. Prav tako pa je zaradi točnejše dozacije možno z večjo sigurnostjo predvideti marko betona in odpadejo pretirane rezerve pri sestavi recepture betona.

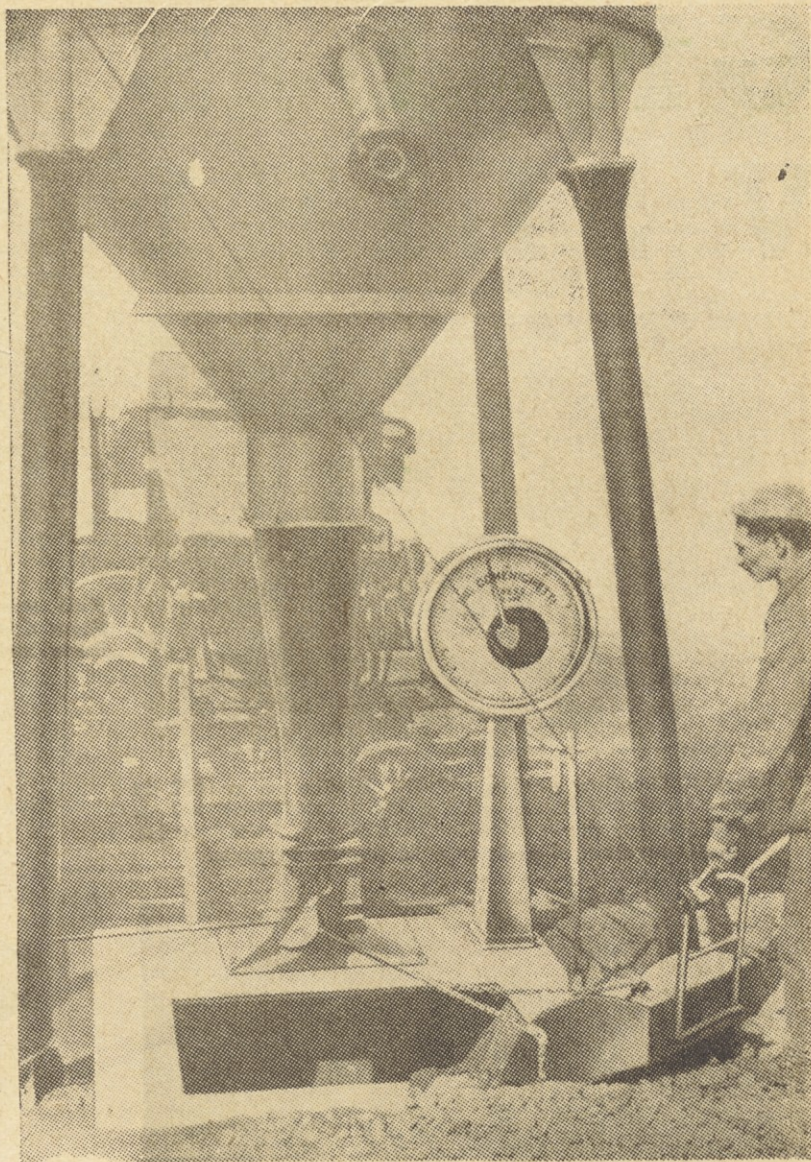

- A - DOZATOR 750 L
- B - TEHTNICA Z ŠTEVILČNICO
- C - ROČICA ZA ODPIRAČ DOZATORJA
- D - PRITRDIŠČE ROČNEGA SKREPERJA
- E - LOPATA ROČNEGA SKREPERJA S TELEKOMANDO

ENOSTAVNOST NAPRAVE POROSTVO USPEHA

Temu prehodu na težnostno doziranje pa služijo novi dozatorji »Simesa«, ki smo jih nabavili. Sedaj pa nekaj o njihovi uporabi:

Kot je s skice prereza sodobne betonarne z uporabo novega dozatorja razvidno, obstoji taka betonarna iz mešavca 400–500 l vsebine, dozatorja, ročnega skreperja in ev. silosa za cement v raztresenem stanju. Kako so ti elementi povezani med seboj, je shematično razvidno iz iste skice. Tehnica dozatorja služi tudi za odtehtanje cementa in omogoča seveda tudi uporabo več frakcij gramoznega agregata. Za posluževanje skreperja, silosa za cement in dozatorja zadošča 1 delavec pri normalnem betoniranju ali največ 2 delavca pri forsiranem betoniranju. Pridružuje se samo še strojnik pri betonirki. S posameznimi značkami je možno na isti tehnični označiti teže posameznih sestavin. Cement tehta naprava v posebnem prekatu. Jasno pa je, da je možno uporabiti tudi cement v

vrečah. Dozator ima volumen 750 litrov, dovolj prostora torej za 500 l mešavec. Doziranje sestavin časovno sovpade z dviganjem materiala v betonirko in mešanjem betona, zato je kapaciteta naprave podana z dobo mešanja in operacij dvigavanja in spuščanja kadunje.

Velika številčnica tehnice omogoča točno in pregledno tehtanje, montaža naprave je zelo enostavna in poceni, čas montaže je zelo kratek in dozator omogoča polno trošenje agregatov brez mrtvih zalog v silosih, kot je to običaj pri raznih drugih tipih (npr. Arbau). Cementni silos ne potrebuje polža ali posebne tehnice, njegov priključek je mogoč direktno na dozator. Ta ima že tudi pripravljen priključek za ročni skreper. Upravljanje z zapornimi loputami cementnega silosa, izpustne lopute za dozator, so nameščene na istem mestu in poslužuje te naprave delavec, ki poslužuje skreper ali pa strojnik pri mešavcu, če je več frakcij.

Enostavnost cele naprave je poročstvo za brezhibno funkcioniranje, ne zahteva večje paznje ali vzdrževanja. Pogoj za pravilno funkcioniranje je le, da je naprava tehnično dobro horizontirana.

Koristniki teh dozatorjev bodo od tehničnega oddelka centrale prejeli točne montažne načrte kompletnih betonarn opisane tipe, ki so sedaj v izdelavi. Iz priložene slike naprave pa je razvidna razvrstitev elementov in izgled ureditve.

Inž. Alfred Peteln

PREDVSEM: ZAGOTOVLJENA KAKOVOST

Izkušnje centralne betonarne v Ljubljani

Tov. Peter Hari je eden izmed naših najstarejših delavodij. Strokovna ocena odlično, osebno — vedno nasmejan in dobre volje

velika odstopanja pri doseženih trdnostih betona na objektih predvsem znak površne izdelave betona, pretirane dozacije cementa zaradi nepoznavanja tehnologije oz. kvalitete osnovnih sestavin in prevleke rezerve, ki jih v dozaciji zahtevajo nezadostna oprema betonarn. Jasno pa je, da finančna škoda, ki nastaja zaradi teh pomanjkljivosti, bremeni dohodek našega podjetja. Nujno je torej treba ukrepati, da odpravimo te nepravilnosti. Odpravili pa jih bomo na eni strani s projektiranjem betona od M 220 navzgor (kar smo že vse delali, a opustili!), na drugi strani pa s skrbnejšo dozacijo tehnološko predvidene recepture za ustrezno betonsko mešanico.

Kakšne so prednosti centralnega pripravljanja betona?

Predvsem je beton kakovostnejši, omogočen je strokovni nadzor pri pripravljanju betona, delo je neprimerno lažje in vse skupaj je dosti cenejše.

Poglejmo, kakšne izkušnje imajo v ljubljanskem gradbenem vodstvu, kjer imajo centralno betonarno že od novembra lanskega leta!

Na desetih gradbiščih je bilo treba prej seveda deset mešavcev za beton s skupno zmogljivostjo okrog 500 kubikov betona na dan. Praktično ga pa niso nikdar potrebovali več kot sto kubikov na dan. Torej so bili betonski mešalci izkoriščeni le s 40, največ 60% zmogljivosti.

Z mešavcem, ki bi namešal 12 kubikov betona na uro, bi pokrili vse potrebe gradbišč. Zdaj pa vzemite v roke svinčnik in si izračunajte, koliko amortizacije je treba plačati

za deset betonskih mešavcev in koliko za enega večjega. Prihranek je očitno, mar ne?

Dalje: pri desetih mešavcih je bilo zaposlenih do 40 ljudi, pri vsakem po štirje. V centralni betonarni so zaposleni tudi takrat, kadar je največ dela komaj trije ljudje. Prihranek je torej 37 ljudi, krat njihov povprečni zaslužek...

Pri mešavcih so zaposlovali ljudi precej priložnostno in se vsekakor niso tako privadili dela kot tisti trije, ki ves dan ne delajo drugega kot mešajo beton. Ti se seveda specializirajo, poznajo vse muhe stroja in se tudi strokovno izpopolnjujejo pri mešanju betona, česar na gradbišču niti ni mogoče, kjer mora zdaj prijeti to delo, poleg drugega itd. Torej: specializacija dela, ki rodi seveda tudi boljšo kakovost.

Razen tega je pri betonskem mešavcu na gradbišču kaj težko fizič-

no delo. V centralni betonarni je vse delo mehanizirano.

Če mešamo beton na gradbišču, se vedno nekaj gramozja raztrese, takole okrog 15% ga gre v nič. V centralni betonarni tega sploh ni. Tudi tu je velik prihranek, da ne govorimo o tem, da imajo v centralni betonarni vedno dovolj zaloge vsakovrstnega gramozja, medtem ko ga na gradbišču nimajo in nastaja jo zaradi tega hudi problemi.

Najvažnejše pa je, da je v centralni betonarni omogočen strokovni nadzor nad delom in kakovostjo betona, česar na gradbišču niti ni mogoče zagotoviti. Pri delu uporabljajo najnovejšo izsledke, ker je pač delo specializirano in se mu lahko posveti z vso vnamo. Kakovost je torej zagotovljena le v centralni betonarni in doslej niso imeli ene pripombe čez kakovost betona.

Posebna prednost centralne betonarne pa je v tem, da terja tako organizirano delo podrobno organizacijo dela na gradbišču. Že prejšnji dan mora beton naročiti, sporočiti mora, koliko in kakšnega betona bo potreboval naslednji dan ter ob kateri uri naj ga pripeljejo. To pa terja podrobno organizacijo dela na gradbišču, ker mora pač vedeti že prej, kdaj in kaj bo betoniral. Ponavadi pa je pri nas še zmeraj tako, da se šele zjutraj dogovore, kaj bodo tisti dan delali, dostikrat niti zjutraj ne predvidijo, kdaj bodo betonirali. Stroj je pač tam in kadar se domislijo začno mešati beton.

Prednosti so torej očitne, pa je bil v začetku kljub temu odpor proti centralni betonarni, oziroma boljše, proti temu, da vsako gradbišče ne bi imelo svojega mešavca za beton. Razlog je pač v tem, ker mora zdaj delo organizirati, da bi mu ljudje ne stali, če bi imel betona.

V ljubljanski centralni betonarni so izdelali doslej okrog 2000 kubikov betona, razvažajo ga pa s posameznimi kamionima, ki sta tako prirejena, da beton tudi med vožnjo mešata, da se ne zvihrira. Vozijo ga

pa še s kiperji, kadar so potrebe posebno velike. Največja razdalja je okrog 30 kilometrov; torej more ta betonarna oskrbovati z betonom tudi kranjsko gradbišče pa Zalog in druga v tem radju. Kapacitete so dovolj velike, da bi to lahko storila. Z gradbiščem Ljubljana okolica se že dogovarjajo, da bodo oni jemali beton v tej betonarni.

Pripomnim naj še to, da so vse naprave izdelane doma in ni bilo potrebno zato kakšnih posebnih nivoisticij.

Tehnik Boža Svigelj, ki vodi betonarno, pravi, da gre delo kar v redu. Poglavitno je, da naroče beton dan prej. Če ga naroče isti dan, ki bi ga potrebovali, jim seveda ne moremo vedno ustreči.

Zdaj delamo v eni izmeni, je nadaljevala. Toda, kadar betonirajo ploščo, delamo tudi popoldne. Kar je bilo pritožb, so bile v glavnem zaradi dostave. Toda tudi pri nas moramo organizirati in se prej dogovoriti z naročnikom, kdaj bo dobili beton.

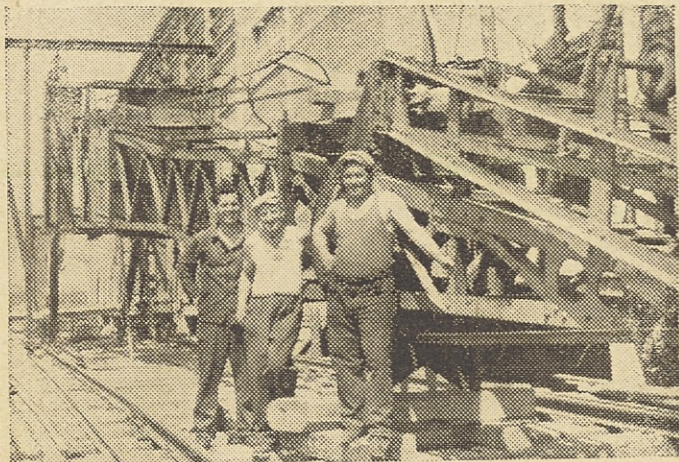
Izkusnje so potemtakem take, da bi kazalo tudi v drugih edinih razmisлити o organizaciji centralne betonarne.

V. J.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno

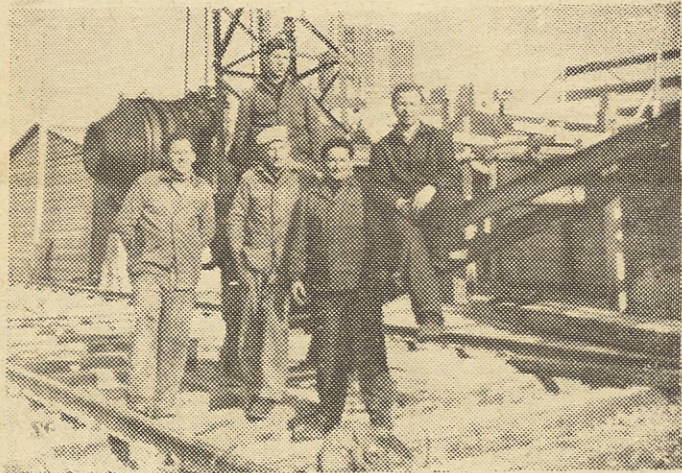
GRADIS V SLIKI

Najstarejši Gradisov žerjav »Wolf«. Z njim so gradili že ljubljanski nebotičnik in gre sedaj v zaslužni pokoj. Monteriji Andrej Oman, Branko Friš in Oto Leimznar pa bodo postavili v prihodnje še mnogo žerjavov

Železokrivska brigada tov. Košca, ki gradi Savinjski nebotičnik

»Vedno smo vam na razpolago, samo poklicati nas je treba,« je dejal vodja montažne skupine tov. Andrej Oman iz Kovinskih obratov v Mariboru. Ceprav ima žerjav »Kaisera« na grbi že 21 let, upajo, da jim bo še dobro služil

Tokrat zares — šef gradbenega vodstva Celje tov. ing. Drago Sever na novi življenjski poti. Obilo sreče!

Železokrivska skupina tov. Hajdiniaka (tretji od leve proti desni), ki bo imela letos na gradbišču Koper zopet polne roke dela

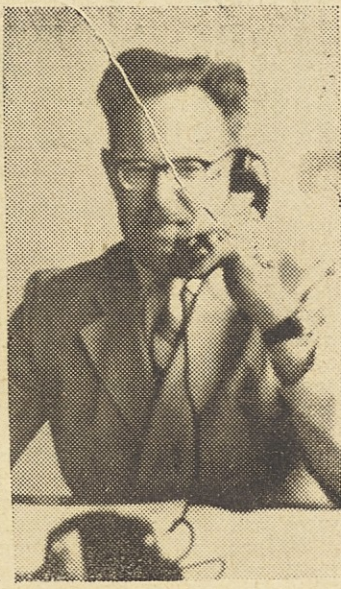
Naši novi kuhar v počitniškem domu Poreč. Upam, da boste zadovoljni s hrano, je dejal

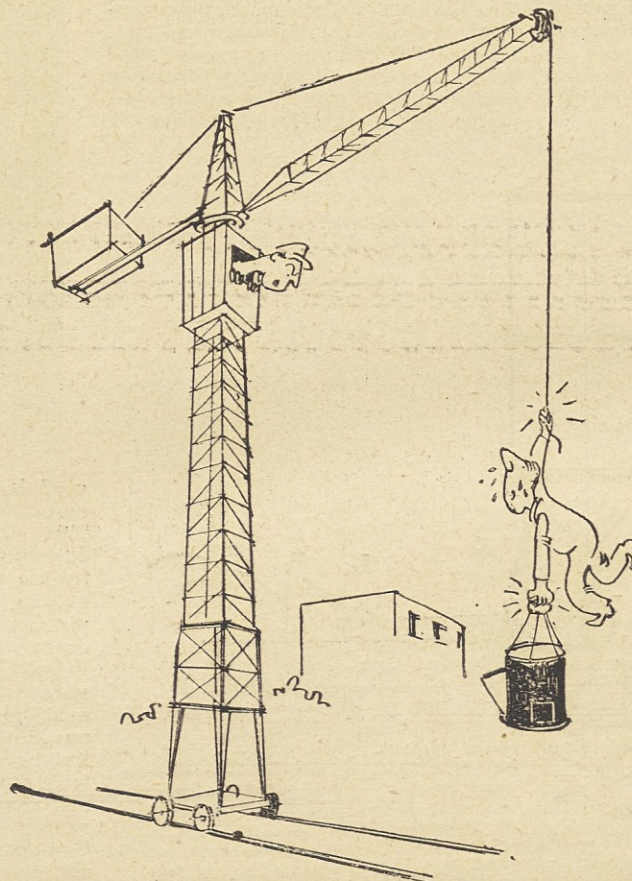
Strojni, nabavni referenti in šoferji prav gotovo dobro poznajo našega Alojza Eržena iz SIP v Centralnih obratih

Tov. Marija Kolednik je pri podjetju že 10 let. Trenutno je zaposlena v obračunski enoti Hajdina pri Ptuj

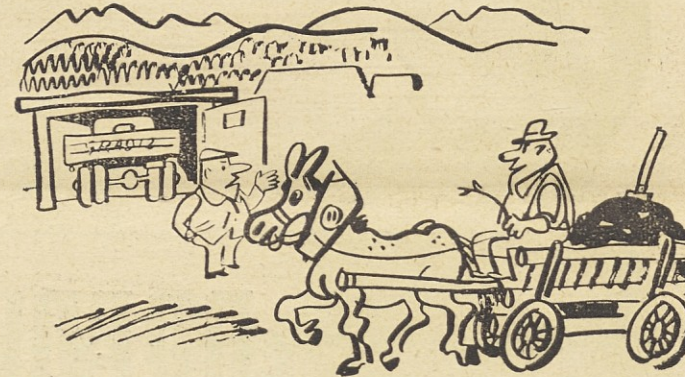
Kaj, že zopet nesreča pri delu? — Pridem takoj, je dejal tov. Janez Skofic in odrzel na gradbišče

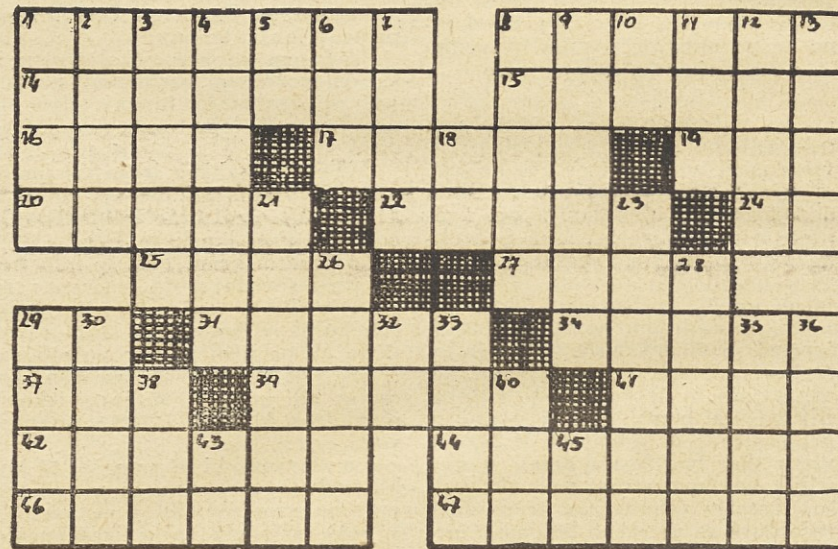
V KOPRU: Jože, kdaj bomo dobili kavelj iz delavnice

Včasih bi zaščitno pokrivalo dobro služilo tudi doma

NOV GRADISOV ŠOFER: — Za koga pa ti voziš, Cene? — Za Gradis!

Vodoravno: 1. tovarna obutve na Gorenjskem, 8. vrsta sukanca za vezenje, 14. zakonit, 15. kraj pri Somboru, znana pivovarna, 16. snop slame, 17. ni novo, 19. mlada kravica, 20. znana znamka harmonike (fon.), 22. velika tovarna v Kranju, 24. okrajšani veznik, 25. čir, tumor, 27. okrajšano žensko ime, 29. »Ljudska milica«, 31. življenje na kmetih, 34. zarez na vijaku, 37. nemška znamka motorjev, 39. kopno ob morju, 41. ovitki iz kartona, 42. potrebni pri pecivu, 44. šef gradbenega vodstva Ljubljana, 45. znani slovenski kompozitor in dirigent, 46. brezžestno stanje pred smrtjo.

Navpično: 1. vrsta rezanega lesa, 2. časovna enota, 3. trgovski potnik, 4. melodije, 5. italijanski spolnik, 6. obžalovanje, 7. stari Slovani, 8. avtor knjige »Kapital«, 9. neubogljiv, svojeglav, 10. glasbena nota, 11. hoditi, 12. znano mesto na francoski revieri, 13. prav tak, 18. igralna karta, 21. plemena, 23. kozaški

poglar, 26. ukvarja se z ribolovom, 28. obri, 29. ozka odprtina, 30. ni star, 32. začetnici slov. pisatelja, ki je živel v Ameriki, 33. žensko ime, 35. mamilo, 36. zapor, arest, 38. pesem hvalnica, 40. nemška znamka električnih aparatov, 43. ime črke, 45. pomožni glagol.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. banalen, 8. Zajšek, 14. rjaveti, 15. armada, 16. odri, 17. omaka, 19. les, 20. zaton, 22. arare, 24. na, 25. Anet, 27. jaga, 29. no, 31. arest, 34. tiger, 37. lvo, 39. Orion, 41. dali, 42. Nevada, 44. kapitan, 46. olikan, 47. ognjena.

Navpično: 1. Broz, 2. ajda, 3. Narta, 4. aviona, 5. le, 6. eto, 7. nima, 8. zakaj? 9. Anarat, 10. JM, 11. šal, 12. eden, 13. kosa, 18. ar, 21. neroden, 23. Egidij, 29. Nino, 30. ovel, 32. si, 33. tako, 35. elan, 36. Rina, 43. ak, 45. P. N.

Na dopustu v Ankaranu, ko delo še ni bilo v celoti dokončano in se je nekaj delavcev še vedno motovilo okoli, je sedelo več vodilnih uslužbencev udobno v pletenih »koših« na verandi in ugibalo vse mogoče. Naenkrat je žeja prignala v bife delavca, ki je nosil pri tej pasji vročini na glavi usnjeno kapo na temenu tako obdrgnjeno kot z rašplo.

»Tu je dokaz kako se dela pri Gradisu z glavo!« se oglasi ob splošnem smehu šaljivec.

Stane je nastopil svoj prvi 14-dnevni dopust. Za ves čas je šel na obisk k teti v Zagreb. Po vrnitvi ga ogovori delovni tovariš:

»No Stane, kako si se imel na dopustu?«

»Šta pričiš? Ne razumijem ni reči. Sve sam slovenački pozabio«, de Stane.

»Odlično si zaboravio brate«, ga pohvali ob bučnem smehu delovni tovariš.

Sedaj že upokojeni delovodja tov. Bricelj je bil na dopustu zelo nesrečen, ker ni imel pravega dela, plavati pa ni znal. Tako je taval sam kot megla brez vetra. Kot dober organizator je le zbral lenobe, ki so sicer po ves dan poležavale na plaži in zmenili so se, da se popeljejo naslednji dan s »Perom« v Koper. Vreme pa izletnikom ni bilo naklonjeno. Veter z morja je dvigal visoke valove, zibal barko in s pršavico škropil preko palube. Ko je barka priplula bolj na sredo morja, je nekajkrat tudi večji val pljusnil čez barko. Morja nevjajeni izletniki so trepetali. Bricelj, oprt na dežnik z obema rokama, je sedel stoično mirno. Ko pa je bilo vedno huje, se je oglašil: »Ja kršen duš, madona, a bo res treba začeti moliti?«